

Λατινικά Β' Γενικού Λυκείου

Τράπεζα Θεμάτων του
Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)».

Πρόλογος

Στο παρόν αρχείο θα βρείτε συγκεντρωμένα όλα τα κριτήρια της τράπεζας Θεμάτων για το μάθημα των Λατινικών στη Β΄ Λυκείου με στόχο να σας βοηθήσουμε όχι μόνο στις προαγωγικές εξετάσεις αλλά και στην καθημερινή σας μελέτη.

Κάθε κριτήριο περιλαμβάνει αποσπάσματα από μία έως τρεις ενότητες του σχολικού βιβλίου τα οποία οι μαθητές καλούνται να μεταφράσουν στα νέα ελληνικά. Παράλληλα, εξετάζεται η ετυμολογική συγγένεια όρων της λατινικής και της ελληνικής γλώσσας παρουσιάζοντας παραστατικά την κοινή ινδοευρωπαϊκή ρίζα των δύο γλωσσών.

Τα κριτήρια ολοκληρώνονται με ερωτήσεις συντακτικού στις οποίες διερευνάται τόσο η συντακτική λειτουργία μεμονωμένων όρων των κειμένων όσο και η δυνατότητα του μαθητή να προχωρήσει σε μετασχηματιστικές ασκήσεις μέσα από τις οποίες αποδεικνύεται η βαθύτερη και ουσιαστική κατανόηση των κανόνων του συντακτικού από τους μαθητές.

Στην προσπάθειά μας να βοηθήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο μαθητές και εκπαιδευτικούς προχωρήσαμε στην οργάνωση των κριτηρίων με βάση τη σειρά εμφάνισης των κειμενικών τους αποσπασμάτων στο σχολικό βιβλίο με γνώμονα το πρώτο κάθε φορά απόσπασμα. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης μπορεί εύκολα και γρήγορα να βρει όλα τα κριτήρια αξιολόγησης που αναφέρονται στην ενότητα που εξετάζει. Σε περίπτωση που - κατά τη διάρκεια της χρονιάς- οι συνδυασμοί ενότητων δεν καλύπτουν τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης εξέτασης σύμφωνα με την -έως εκείνο το σημείο- διδαχθείσα ύλη μπορεί χωρίς ιδιαίτερο κόπο να προχωρήσει σε συνδυασμό ασκήσεων από διαφορετικά κριτήρια προκειμένου να δημιουργήσει τις «δικές του» ασκήσεις. Έτσι, η τράπεζα θεμάτων μετατρέπεται σε μια αστείρευτη ουσιαστικά δεξαμενή εκπαιδευτικού υλικού για τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή από την οποία μπορούν να αντλήσουν πλήθος ασκήσεων για την αρτιότερη κατάκτηση του αντικειμένου τόσο στην καθημερινή διδακτική πράξη όσο και στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τις εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Με γνώμονα την στήριξη εκπαιδευτικών και μαθητών στο δύσκολο αγώνα τους για την κατάκτηση της ύλης προσφέρουμε δωρεάν το συγκεκριμένο ebook με την ελπίδα ότι η προσπάθειά μας θα αξιοποιηθεί συστηματικά στο πλαίσιο της αξιολόγησης αλλά και της καθημερινής διδακτικής πράξης.

Μπικάκης Μιχάλης M.Ed.
Φιλολόγος – Συγγραφέας εκπαιδευτικών βιβλίων

Κριτήρια κατά σειρά ενότητων (με βάση το πρώτο κάθε φορά κριτήριο)

Αύξων αριθμός	Αριθμός κριτηρίου τράπεζας	Ενότητες σχολικού βιβλίου	Σελίδα
1.	20356	I, II	1
2.	21434	I, VII	1
3.	17147	I, VIII	2
4.	15589	I, X	3
5.	18576	I, X	4
6.	15331	I, XI	5
7.	15731	I, XI	5
8.	19771	I, XII	6
9.	19418	I, XIV	7
10.	15706	II, VI	8
11.	18864	II, VII	9
12.	21006	II, IX	10
13.	20035	II, XII	11
14.	15434	II, XIII	12
15.	15864	II, XIII	13
16.	17148	II, VIII	14
17.	18830	II, XIII	15
18.	19836	II, XIV	16
19.	20735	II, XV	17
20.	17430	III	18
21.	15312	III, IV	19
22.	17837	III, IV	20
23.	21010	III, IV, XIII	21
24.	15310	III, V	22
25.	17836	III, VI	22
26.	17841	III, IX	24
27.	18722	III, XII	25
28.	21095	III, XII	26
29.	17371	III, XIII	27
30.	30589	III, XIII	28
31.	18563	III, XIV	29
32.	17718	IV, VI	30
33.	15473	IV, VI, X	31
34.	19053	IV, VII	32
35.	17665	IV, VIII	33
36.	18725	IV, IX	34
37.	15471	IV, X	35
38.	15470	IV, X, XV	36
39.	20762	IV, XIV	36
40.	19770	IV, XIV	37
41.	22006	IV, XIV	38
42.	15863	V, VIII	41
43.	18663	V, IX	42
44.	21344	V, IX	43
45.	21899	V, IX	44
46.	21126	V, IX	45
47.	21468	V, IX	46
48.	35117	V, IX	48
49.	17834	V, X	49
50.	17394	V, XI	51
51.	19234	V, XII	52
52.	17662	V, XIV	53
53.	19805	V, XIV	54
54.	17931	V, XV	55
55.	20277	V, XV	56
56.	16576	VI, VII	57

57.	17914	VI, VIII	57
58.	19537	VI, XIII	58
59.	21059	VI, IX, XV	59
60.	21321	VI, XI, XV	60
61.	21410	VI, XI	61
62.	18432	VI, XIV	62
63.	20022	VI, XV	63
64.	20784	VI, XV	64
65.	17163	VII, XI	65
66.	15630	VII, XIII	66
67.	16578	VII, XIII	67
68.	21053	VII, IX	67
69.	31105	VII, XI	69
70.	21052	VII, XIII	70
71.	17538	VII, XV	71
72.	17768	VII, XV	72
73.	17423	VIII, XI, XIII	73
74.	17668	VIII, XI	73
75.	17485	VIII, XII	74
76.	20837	VIII, XII	75
77.	21026	VIII, XII	76
78.	22094	VIII, XII	77
79.	18538	VIII, XIII	79
80.	18526	VIII, XIV	80
81.	15336	IX	81
82.	18601	IX	82
83.	21898	IX	83
84.	17628	IX, X	86
85.	18537	IX, XI	87
86.	21125	IX, XII	88
87.	21528	IX, XII	89
88.	21658	IX, XII	90
89.	21989	IX, XII	91
90.	30250	IX, XIV	94
91.	15469	IX, XV	95
92.	16630	IX, XV	96
93.	20129	IX, XV	96
94.	15878	X	97
95.	19524	X, XI	98
96.	21433	X, XI	99
97.	19231	X, XII	100
98.	19271	X, XII	101
99.	15702	X, XV	103
100.	15991	XI	104
101.	18688	XI	105
102.	21099	XI	106
103.	18453	XI, XIV	107
104.	17136	XII	108
105.	17298	XII	109
106.	15315	XII, XIV	110
107.	19466	XII, XIV	110
108.	18628	XIII, XIV	111
109.	31684	XIII, XV	112
110.	16923	XIV	113
111.	18042	XIV	114
112.	17505	XIV, XV	115
113.	21062	XIV, XV	116
114.	21479	XV	117

1. ΘΕΜΑ 20356

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Ovidius poëta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poëtam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poëtae.
- β) Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:
- ποιητικότητα, υπερπόντιος, πληθυσμιακός, ναυτιλία, πατρώος
- B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με τον συντακτικό τους ρόλο στη στήλη Β. Στη στήλη Β υπάρχουν πέντε συντακτικοί ρόλοι που δεν αντιστοιχούν σε κάποιον από τους όρους της στήλης Α.

A	B
1. querelarum	i. Άμεσο αντικείμενο στο renarrat
2. amica	ii. Γενική υποκειμενική στο plenae
3. dolo	iii. Απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο expugnant
4. regina	iv. Έμμεσο αντικείμενο στο renarrat
5. insidias	v. Κατηγορούμενο στο Musa μέσω του συνδετικού ρήματος est
	vi. Γενική αντικειμενική στο plenae
	vii. Ομοιόπτωτος προσδιορισμός, επεξήγηση στο Dido
	viii. Κατηγορούμενο στο poetae μέσω του συνδετικού ρήματος est
	ix. Απρόθετη αφαιρετική (οργανική) της ιδιότητας στο expugnant
	x. Ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Dido

- β) Να εντοπίσετε στα αποσπάσματα πέντε προσδιορισμούς του τόπου (π.χ. εμπρόθετοι προσδιορισμοί με την ίδια ή διαφορετική πρόθεση, τοπικά επιρρήματα, πλάγιες πτώσεις ουσιαστικών) και να τους χαρακτηρίσετε συντακτικά αναφέροντας και τον όρο που προσδιορίζει ο καθένας.

2. ΘΕΜΑ 21434

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poëtam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poëtae.
- β) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his

verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis; hostes enim de collibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε μία λέξη στη Νέα Ελληνική που είναι ετυμολογικά συγγενής με τις παρακάτω λατινικές λέξεις: gelidā, miseriae, contra, repugnat, possunt.
- B.6. α)** Να εντοπίσετε στο απόσπασμα «Ex quibus quattuor... perpetrāre possunt» πέντε όρους με επιρρηματική σημασία -εμπρόθετους ή απρόθετους- που συντάσσονται με αφαιρετική πτώση και να σημειώσετε στον ακόλουθο πίνακα τη συντακτική τους λειτουργία:

Όροι που συντάσσονται με αφαιρετική (εμπρόθετοι ή απρόθετοι)	Συντακτική λειτουργία
1.	είναι στο
2.	είναι στο
3.	είναι στο
4.	είναι στο
5.	είναι στο

- β)** «[...] et tribus imperat in Belgis remanēre» και «Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet»: στην πρώτη από τις παραπάνω φράσεις να αντικαταστήσετε το ρήμα imperat με το iubet και στη δεύτερη το iubet με το imperat, επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές που σχετίζονται με τη σύνταξη των παραπάνω ρημάτων.

3. ΘΕΜΑ 17147

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortunam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat.
- β)** Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque. etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudine sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη λέξη που δεν συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
plena	Πλήθος, πλοίο, πλήρης
gelida	Ζελέ, ζελατίνα, ζηλεύω
miseriae	Μίζα, μίζερος, μίζερια
stilus	Στιλέτο, σтил, στήλη
ceras	Κερί, κύριος, κηροπήγιο

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τους συντακτικούς όρους της στήλης B. Στη στήλη B υπάρχουν τέσσερις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης A:

A	B
Rōmam (το Ιο)	Υποκείμενο στο sunt
adversam	Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός κίνησης σε τόπο
de incolis	Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στάσης σε τόπο (ή κατάστασης)
Silvae	Απρόθετη αιτιατική κίνησης σε τόπο
in venatōnibus	Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός αναφοράς
	Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός αιτίας
	Κατηγορούμενο στο incitamenta
	Ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο fortunam
	Κατηγορούμενο στο fortunam

β) vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre: να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση του παρεμφάτου errāre, να αναγνωρίσετε το είδος του, να γράψετε το Υποκείμενό του και να δικαιολογήσετε την πτώση του.

4. ΘΕΜΑ 15589

KEIMENA

- α)** Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.
- β)** Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε στα λατινικά κείμενα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: τερακότα, ενικός, διώροφος, ιμπεριαλισμός, αυλόπορτα.
- B.6. α)** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

in terrā:	είναι.....	στο.....
Poētam:	είναι.....	στο.....
duos:	είναι.....	στο.....
moenia:	είναι.....	στο.....
Belli:	είναι.....	στο.....

β) poēta: να αναγνωρίσετε συντακτικά τον όρο και να δηλώσετε τη λέξη που προσδιορίζει. Να μετατρέψετε τον όρο poēta σε δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο όρο, τον οποίο και θα ξαναγράψετε.

5. ΘΕΜΑ 18576

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.
- β) Tu Aenēam ad caelum feres. Postea Iūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης B. Δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν.

A	B
plenae	ζελατίνα
fortunam	παράφορος
gelidā	πληρότητα
feres	έννοια
moenia	ροφός
	άμυνα
	φουρτούνα

- B.6. α) Να εντοπιστούν και να αναγνωριστούν συντακτικά οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του δεύτερου αποσπάσματος. Να εντοπιστεί και ο όρος τον οποίο προσδιορίζουν.

β) *Musa est unica amīca poētae*: να μετατρέψετε την κύρια πρόταση σε απαρεμφατική, με εξάρτηση από το “*Ovidius dicit*”, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

6. ΘΕΜΑ 15331

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.*
- β) *Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasmēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές: πλήρης, φουρτούνα, κοντράρω, δουκάτο, υπέροχος.
- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

<i>plenae</i> :	είναι.....	στο.....
<i>querelarum</i> :	είναι.....	στο.....
<i>unica</i> :	είναι.....	στο.....
<i>dux</i> :	είναι.....	στο.....
<i>copias</i> :	είναι.....	στα...../.....

β) *Musa est unica amīca poētae*: Να μετατρέψετε το ρήμα σε ειδικό απαρέμφατο εξαρτώμενο από το *Ovidius narrat.....* Να δικαιολογηθεί η πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

7. ΘΕΜΑ 15731

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.*
- β) *Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasmēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β που προτείνονται, με την οποία να είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
plenaē	i. πλευρά ii. πλήθος
fortunam	i. φουρτούνα ii. φόρτος
curae	i. κούρα ii. κούρσα
dux	i. δοκάρι ii. δουκάτο
copias	i. φωτοκόπια ii. κοπιάζω

- B.6. α)** Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

fortunam:	είναι.....	στο.....
poetam:	είναι.....	στο.....
annos:	είναι.....	στο.....
omnes:	είναι.....	στο.....
vi:	είναι.....	στο.....

- β)** Hannibal, dux Carthaginienſis: Να μεταφραστεί η παράθεση σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

8. ΘΕΜΑ 19771

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenaē querelārū sunt. Rōmam desiderat et fortunam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.
- β)** L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es?»
- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να διαγράψετε τη νεοελληνική λέξη στη στήλη Β που δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
poēta	ποιητικός, ποίηση, ποικιλία
plenaē	πλήγμα, αναπλήρωση, πληρότητα
gelidā	ζελέ, ζελατίνα, ζέση
miseriae	μίζερος, μίανση, μιζέρια
cucurrit	κουράγιο, κούρσα, κουρσεύω

B.6. α) «Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat» και «L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia [...]». Στα αποσπάσματα που σας δόθηκαν να εντοπίσετε πέντε ομοιόπρωτους προσδιορισμούς και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Ομοιόπρωτος προσδιορισμός	Συντακτική λειτουργία
1.	είναι στο
2.	είναι στο
3.	είναι στο
4.	είναι στο
5.	είναι στο

β) «Ut domum ad vesperum rediit»: χρησιμοποιώντας το ουσιαστικό domum της παραπάνω φράσης, να επιλέξετε την κατάλληλη πτώση του, ώστε να δηλωθεί η στάση σε τόπο και η απομάκρυνση από τόπο.

9. ΘΕΜΑ 19418

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētā curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.
- β)** Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit. Paucis post diēbus res ipsa fidem somnii confirmāvit. Nam Octaviānus supplicio capitis eum adfēcit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α περισσεύουν).

A	B
fortūnam	ουμανισμός
terrā	καπιταλισμός
poētā	ιδεαλισμός
epistulis	παραδοσιακός

homine	επιστολή
viderant	
dedit	
capitis	

B.6. α) Στο 2ο απόσπασμα να εντοπίσετε πέντε (5) αντικείμενα ρήματος σε πλάγια πτώση και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Αντικείμενο	Πτώση	Ρήμα το οποίο συμπληρώνει

β) *Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā*: Να εντοπίσετε τους 2 επιθετικούς προσδιορισμούς και να τους αντικαταστήσετε με δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις.

10. ΘΕΜΑ 15706

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Aenēas filius Anchīsae est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat.*
- β)** *Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τις ελληνικές λέξεις της στήλης B με τις οποίες είναι ετυμολογικά συγγενείς (δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν).

A	B
oppugnant	μάχομαι
sociis	άνευ
navigat	σοσιαλιστικός
sine	δεσπότης
possumus	ανοχή
	πυγμή
	ναυτικός

B. 6. α) Να εντοπίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων:

filius	είναι στο
cum Anchīsā	είναι στο
sine mente	είναι στο
magistrātus	είναι στο
esse	είναι στο

β) Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant: αφού χωρίσετε σε προτάσεις την περίοδο, να την ξαναγράψετε τρέποντας τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική.

11. ΘΕΜΑ 18864

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Aenēas filius Anchīsae est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat.
- β)** Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis; hostes enim de collibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Δύο λέξεις της στήλης Β δεν σχετίζονται ετυμολογικά με λέξεις της Α' στήλης:

A	B
1. dolo	i. ναυαγός
2. sociis	ii. δουλειά
3. navigat	iii. βερμπαλισμός
4. verbis	iv. πόρος
5. importāre	v. σοσιαλιστής
	vi. σοκολάτα
	vii. δόλιος

B.6. α) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες.

- i. Anchīsae: Κατηγορούμενο στο filius
- ii. cum sociis: Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει συνοδεία. Προσδιορίζει το navigat.
- iii. ad Italiam: Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο. Προσδιορίζει το navigat.
- iv. venti: Υποκείμενο στο ρήμα turbant

- v. regīna: Υποκείμενο στο rĕhma fundat
- vi. insidias: Άμεσο αντικείμενο στο renarrat
- vii. importāre: Υποκείμενο στο iubet
- viii. Hostes (το πρώτο): Υποκείμενο στο audio
- ix. cavēre: Αντικείμενο στο debetis.
- x. caedem: Αντικείμενο στο perpetrāre

β) Όσες προτάσεις χαρακτηρίσατε ως λανθασμένες στην άσκηση **B.6.α)** να τις αναγνωρίσετε συντακτικά δηλώνοντας και τον όρο που προσδιορίζουν.

12. ΘΕΜΑ 21006

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Aenēas filius Anchīsae est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant.
- β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretīae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β έχει etυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
1. oppugnant	i. πυγμαχία ii. πυξίδα
2. sociis	i. σοβαροφάνεια ii. σοσιαλδημοκρατία
3. turbant	i. τουρμπίνα ii. τουλίπα
4. septimus	i. εφάπτομαι ii. έπαθλο
5. modo	i. παλαίμαχος ii. παλιομοδίτικος

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη συντακτική τους λειτουργία στη στήλη Β. Πέντε στοιχεία στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. dolo	i. γενική κτητική στις λέξεις septimus & ultimus.
2. cum nato	ii. αφαιρετική οργανική του οργάνου στο ρήμα interficit.
3. in Africam	iii. γενική διαιρετική στις λέξεις septimus & ultimus.
4. regum	iv. αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα expugnant.
5. cultro	v. εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης/κατεύθυνσης σε τόπο στο ρήμα portant.
	vi. αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα interficit.
	vii. εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο ρήμα navigat.
	viii. αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα expugnant.
	ix. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο ρήμα portant.
	x. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα navigat.

β) «Graeci Troiam oppugnant» και «Sed venti pontum turbant»: Να μετατρέψετε τις παραπάνω προτάσεις στην παθητική φωνή και να δικαιολογήσετε σε κάθε περίπτωση την εκφορά του ποιητικού αιτίου.

13. ΘΕΜΑ 20035

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sed venti pontum turbant et Aenean in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat. Regīna Aenēan amat et Aenēas regīnam. Denique Aenēas in Italiam navigat et regīna expīrat.
- β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μια από τις τρεις ελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
venti	βεντέτα
	βεντάλια
	βενζίνη
pontum	ποντοπόρος
	ποταπός
	πόνος
domum	οικοδομή
	ντομάτα
	ντόμινο
vesperum	εσπερινός
	βεστιάριο
	σπουδές
pater	πατρικός
	πατάρι
	πατάτα

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

Ibi:	είναι..... στο.....
rege:	είναι..... στο.....
eam:	είναι..... στο.....
tibi:	είναι..... στο.....
mi:	είναι..... στο.....

β) Ibi Didō regīna novam patriam fundat: Να μετατρέψετε τη ενεργητική σύνταξη της πρότασης στην αντίθετή της.

14. ΘΕΜΑ 15434

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Aenēas filius Anchīsae est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat.
- β)** Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentīnum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές: σοσιαλισμός, ναυαγός, βεντάλια, ρήγας, σερενάτα.
- B.6. α)** Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

filius:	είναι.....	στο.....
Aeneae:	είναι.....	στο.....
regina:	είναι.....	στο.....
stellarum:	είναι.....	στα...../.....
modo:	είναι.....	στο.....

- β)** Aenēas filius Anchīsae est: Να μετατρέψετε το ρήμα σε ειδικό απαρέμφατο εξαρτώμενο από το Scriptor (= ο συγγραφέας) narrat.... (να δοθεί προσοχή στις απαραίτητες αλλαγές που συνοδεύουν την μετατροπή). Να δικαιολογηθεί η πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

15. ΘΕΜΑ 15864

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Aenēas filius Anchīsae est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat.
- β)** Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου της στήλης Α με τις ελληνικές λέξεις της στήλης Β με τις οποίες είναι ετυμολογικά συγγενείς (δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
dolo	αίνιγμα
navigat	μάδημα
nocte	μοδάτος
motibus	ολονύκτιος
modo	άδολος

μοτοποδήλατο

ναύτης

B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

dolo:	είναι.....	στο.....
pontum:	είναι.....	στο.....
regina:	είναι.....	στο.....
nocte:	είναι.....	στο.....
militum:	είναι.....	στο.....

β) Sed venti pontum turbant: Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη στην παθητική και να δικαιολογηθεί η μορφή του ποιητικού αιτίου.

16. ΘΕΜΑ 17148

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat. Regīna Aenēan amat et Aenēas regīnam. Denique Aenēas in Italiam navigat et regīna exspīrat.
- β)** Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse? » interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β που προτείνονται, με την οποία να είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
venti	i. βέλος ii. βεντάλια
navigat	i. ναύτης ii. νεωτερισμός
ferōces	i. θηρίο ii. φυγή
sedēbam	i. σήμα ii. έδρα

plēnas	i. πλήθος
	ii. πλέκω

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις::

in Africam	Είναι.....στο.....
regīnae	Είναι.....στο.....
Denique	Είναι.....στο.....
vacua	Είναι.....στο.....
magna	Είναι.....στο.....

β) Ego tres apros ferōces cēri: Αφού προσδιορίσετε τη συντακτική θέση του apros, να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό feroces σε αναφορική προσδιοριστική πρόταση.

17. ΘΕΜΑ 18830

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Sed venti pontum turbant et Aenean in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat. Regīna Aenēan amat et Aenēas regīnam. Denique Aenēas in Italiam navigat et regīna exspīrat.
- β)** Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat. Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μια από τις τρεις ελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
regina	ρήγας
	ρίγος
	ρήγμα
navigat	ναυσιπλοΐα
	αυτοκρατορία
	άφταστος
nocte	νηστικός
	νυκτερινός

	νηκτικός
motibus	μοτοποδήλατο
	μεταφορικός
	μετακίνηση
pugnam	πυκνότητα
	πυξίδα
	πυγμαχία

B.6. α) Να εντοπίσετε το ρήμα και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπόλοιπους όρους στην παρακάτω περίοδο λόγου: *Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat.*

	Είναι το ρήμα της πρότασης
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....

β) Να μετατρέψετε την κύρια πρόταση «*Ibi Didō regīna novam patriam fundat*» σε απαρεμφατική με εξάρτηση από το «*Vergilius narrat...*», κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

18. ΘΕΜΑ 19836

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat. Regīna Aenēan amat et Aenēas regīnam. Denique Aenēas in Italiam navigat et regīna exspīrat.*
- β)** *Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε στα αποσπάσματα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: βεντάλια, τουρμπίνα, ναύκληρος, μεγάλος, φάτσα.
- B.6. α)** «*Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda.*»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) επιρρηματικούς προσδιορισμούς

(εμπρόθετους προσδιορισμούς, επιρρήματα, πλάγιες πτώσεις ουσιαστικών). Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.

- β) «Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda.»: Να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση και να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό της ρόλο. Να σχολιάσετε, επίσης, τον σύνδεσμο με τον οποίο εισάγεται, σε συνδυασμό με την εκφορά της και τα μόρια/επιρρήματα (στην κύρια και στη δευτερεύουσα) που συνήθως τον συνοδεύουν.

19. ΘΕΜΑ 20735

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant. Ibi Didō regīna novam patriam fundat. Aenēas regīnae insidias Graecōrum renarrat. Regīna Aenēan amat et Aenēas regīnam. Denique Aenēas in Italiam navigat et regīna expīrat.
- β) Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippīdōrum usus res turpis et iners habētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενείς με τις λατινικές λέξεις της στήλης Α. Πέντε λέξεις της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. pontum	i. ναυσιπλοΐα
2. portant	ii. πεζικό
3. novam	iii. λακτόζη
4. navigat	iv. υπερπόντιος
5. agricultūrae	v. ρίγος
6. lacte	
7. carne	
8. frigidissimis	
9. potestāte	
10. pedibus	

- B.6. α) Να βρείτε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων των κειμένων που σας δόθηκαν:

1. regīnae	είναι στο
2. Graecōrum	είναι στο
3. caseo	είναι στο
4. Locis	είναι στο

- β) «(Germani) lacte, caseo et carne nutriuntur» και «[...] in fluminibus lavantur»: στις παραπάνω προτάσεις, να μετατρέψετε τα ρήματα στην ενεργητική φωνή και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλωθεί με άλλο τρόπο η άμεση αυτοπάθεια.

20. ΘΕΜΑ 17430

ΚΕΙΜΕΝΟ

Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το κείμενο.
 B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης A με την ετυμολογικά συγγενή της λέξη στη στήλη B (δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν).

A	B
forma	μαριονέτα
videt	καλτσόν
advolat	βίδα
marinam	φόρμουλα
calceis	βολεϊμπολίστρια
	ανίδεος
	μαρίνα

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

superba	είναι στο
cum Nymphis	είναι στο
deo	είναι στο
calceis	είναι στο
Cepheus, Cassiope, incolae	είναι στο

- β) Η αυτοπάθεια στα λατινικά κανονικά εκφράζεται: α) με κτητική αντωνυμία γ' προσώπου και β) προσωπική αντωνυμία γ' προσώπου, λόγω έλλειψης αυτοπαθητικών αντωνυμιών. Να εντοπίσετε δύο

παραδείγματα αυτοπάθειας, ένα με κτητική αντωνυμία και ένα με προσωπική αντωνυμία και να εξηγήσετε γιατί έχουμε αυτοπάθεια σε κάθε περίπτωση.

21. ΘΕΜΑ 15312

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet.
- β) Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriam Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τους όρους των δύο στηλών που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (2 από τις λέξεις της στήλης B περισσεύουν):

A	B
epicus	ποιητικός
tenebat	αγροτικός
agros	άνεμος
animum	εποποιία
magistrum	σκόπελος
	μαεστρία
	τανάλια

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

incolis:	είναι.....	στο.....
ad Andromedam:	είναι	στο.....
vir:	είναι	στο.....
eius:	είναι.....	στο.....
Neapoli:	είναι.....	στο.....

- β) Να μετατρέψετε την κύρια πρόταση «regia hostia deo placet!» σε απαρεμφατική με εξάρτηση από το Oraculum incolis respondet, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

22. ΘΕΜΑ 17837

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet.
- β) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις δυο λέξεις της στήλης B που προτείνονται, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
formā	i. φόρος ii. φόρμουλα
Nymphis	i. νυφικό ii. νυκτερινός
marinam	i. μακρύς ii. μαρινάρισμα
domi	i. δόση ii. δομή
patriam	i. πατέρας ii. πάτωμα

- B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τους συντακτικούς όρους της B. Στη στήλη B υπάρχουν τρεις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης A:

A	B
a. filiam	i. Αντικείμενο στο propulsābant
b. Oraculum	ii. Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το erant
c. in suppliciis	iii. Υποκείμενο στο propulsābant
d. domi	iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κατάσταση (ή αναφορά) και προσδιορίζει το erant
e. pericula	v. Αντικείμενο στο habent
	vi. Υποκείμενο στο respondet

	vii. Κατηγορούμενο στο <i>Andromedam</i>
	viii. Αντικείμενο στο <i>respondet</i>

β) *se comparat*: να δηλωθεί η συντακτική θέση του *se* και να αναγνωριστεί το είδος της αυτοπάθειας (ευθεία ή πλάγια). Να εντοπίσετε ένα ακόμα σημείο -στο κείμενο α)- όπου η αυτοπάθεια δηλώνεται με τον ίδιο τρόπο.

23. ΘΕΜΑ 21010

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat.*
- β) *In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.*
- γ) *Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat. Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentīnum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης A με τη λέξη της στήλης B με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά (δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν):

A	B
videt	ανεμίζω
liberat	διανυκτερεύω
pericula	βιδώνω
nocte	ιδεαλιστής
animos	ανελευθερία
	ανεμελιά
	πείραγμα

- B.6. α) «*qui bellum adversus Persen regem gerebat*»: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της προηγούμενης πρότασης.
- β) Να εντοπίσετε στα αποσπάσματα που σας δόθηκαν τέσσερις προσδιορισμούς της αιτίας που εκφέρονται είτε εμπρόθετα είτε με πλάγια πτώση ουσιαστικού. Στη συνέχεια να εντάξετε τον καθένα στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με τον τρόπο εκφοράς του, δηλώνοντας ταυτόχρονα και τον όρο που προσδιορίζει.

Εμπρόθετος Προσδιορισμός	Πλάγια πτώση	Όρος που προσδιορίζει

--	--	--

24. ΘΕΜΑ 15310

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat;
- β) Silius animum tenerum habebat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στα λατινικά κείμενα που δίνονται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: φορμαλισμός, ρηγόπουλο, σκόπελος, κάλτσα, μάστορας
- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

filiam:	είναι..... στο..
formā:	είναι..... στο.....
se (κείμενο I, το πρώτο):	είναι..... στο
repente:	είναι στο.....
pro templo:	είναι..... στο.....

- β) ... superba formā suā: Να δηλώσετε το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο με ισοδύναμη έκφραση, χρησιμοποιώντας μια από τις προθέσεις ob, per ή propter.

25. ΘΕΜΑ 17836

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennatis advolat; puellam videt et stupet forma puellae. Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat.
- β) In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.2. Να αντιστοιχίσετε τους όρους των δύο στηλών που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 από τις λέξεις της στήλης Β περισσεύουν):

A	B
marinam	άσκοπος
scopulum	φουντάρω
calceis	μαρινάτος
fundamentum	μαραμένος
stat	κάλτσα
	σταθμός
	σκόπελος
	φυντάνι

B.6. α) Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη συντακτική λειτουργία που δεν αντιστοιχεί στον όρο της στήλης Α.

A	B
ad oram	<p>i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το <i>urget</i></p> <p>ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το <i>urget</i></p>
incolis	<p>i. Είναι Υποκείμενο στο <i>nocet</i></p> <p>ii. Είναι Αντικείμενο στο <i>nocet</i></p>
hasta	<p>i. Είναι αφαιρετική που δηλώνει αιτία και προσδιορίζει το <i>delet</i></p> <p>ii. Είναι αφαιρετική που δηλώνει όργανο και προσδιορίζει το <i>delet</i></p>
fundamentum	<p>i. Είναι Κατηγορούμενο στο <i>lex</i></p> <p>ii. Είναι Αντικείμενο στο <i>est</i></p>
in legibus	<p>i. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο (μεταφορικά) (ή κατάσταση) και προσδιορίζει το <i>posita est</i></p> <p>ii. Είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού και προσδιορίζει το <i>posita est</i></p>

β) *regia hostia*: Αφού προσδιορίσετε τη συντακτική θέση του *hostia*, να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό *regia* σε αναφορική προσδιοριστική πρόταση.

26. ΘΕΜΑ 17841

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat.
- β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
scopulum	άσκοπος
	σκόπελος
calceis	κάλτσα
	καρύκευμα
lacrimis	δακρυγόνο
	κράμα
punire	άπονος
	ποινικολόγος
populus	ποπουλισμός
	πουλόβερ

- B.6. α) Να συμπληρώσετε τα αντικείμενα των ρημάτων στον ακόλουθο πίνακα:

Ρήμα	Αντικείμενο
respondet	
placet	
movet	
delet	
interficit	

- β) Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat: να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

27. ΘΕΜΑ 18722

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet.
- β) Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mī pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuīto dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία λέξη της Λατινικής με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

Λατινική	Νέα Ελληνική
1.	μαρίνα
2.	ρήγας
3.	σκόπελος
4.	δεικτικός
5.	θριαμβολογώ

- B.6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Όροι	Συντακτικός ρόλος
iratus	είναι στο
se	είναι στο
filiae	είναι στο
eam	είναι στο
nomine	είναι στο

- β) Να εντοπιστούν και να αναγνωριστούν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί των κειμένων.

28. ΘΕΜΑ 21095

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!»
- β) Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuīto dicto spem praeclāri triumpho animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε μία λέξη της νέας ελληνικής που να έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λατινικές λέξεις.

λατινική λέξη	ετυμολογικά συγγενής νεοελληνική λέξη
formā	
marīnam	
dedit	
triumphi	
animo	

- B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης A με τη συντακτική τους λειτουργία στη στήλη B. Πέντε στοιχεία στη στήλη B περισσεύουν.

A	B
1. filiam	i. ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα animadvertit.
2. se	ii. εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου ή της προέλευσης στο ρήμα praesumpsit.
3. esse	iii. απρόθετη αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα comparat.
4. nomine	iv. κατηγορούμενο στο Andromedam.
5. ex dicto	v. αντικείμενο στο ρήμα habent.
	vi. υποκείμενο στο ρήμα animadvertit.
	vii. αντικείμενο στο ρήμα comparat (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια).

	viii. υποκείμενο στο ρήμα perierat.
	ix. αφαιρετική της ιδιότητας στο catellus.
	x. εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της καταγωγής στο ρήμα praesumpsit.

β) «regia hostia deo placet!» και «omen accipio»: στις παραπάνω κύριες προτάσεις να μετατρέψετε τα ρήματα σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους, ξεκινώντας για την πρώτη πρόταση με τη φράση «Oraculum respondit» και για τη δεύτερη με τη φράση «Pater Tertiae dixit».

29. ΘΕΜΑ 17371

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae.
- β) Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε μία λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν που έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί.

Νεοελληνική λέξη	Συγγενής ετυμολογικά λατινική λέξη
μοτοσικλετιστής	
ιδεοκαταιγίδα	
λεύκανση	
λουστραδόρος	
παραδοτέος	

- B.6. α) Στο απόσπασμα «Oraculum incolis respondet... exercitum alacrem in pugnam misit» να εντοπίσετε πέντε διαφορετικούς ως προς τη συντακτική τους λειτουργία εμπρόθετους προσδιορισμούς και να τους καταγράψετε στον ακόλουθο πίνακα.

Εμπρόθετος προσδιορισμός	Συντακτική λειτουργία
1.	είναι στο

2.	είναι στο
3.	είναι στο
4.	είναι στο
5.	είναι στο

β) «Serēnā nocte subito luna defecerat» και « Sic liberāles artes Galli aditum [...] dedērunt. Στις παραπάνω φράσεις, αφού εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους επιθετικούς προσδιορισμούς και τον όρο που προσδιορίζουν, να τους μετατρέψετε σε δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο θα αντιγράψετε.

30. ΘΕΜΑ 30589

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.
- β) Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη της στήλης A έχει ετυμολογική συγγένεια η ελληνική λέξη που δίνεται στη στήλη B.

A		B
i.	metum	μοτοποδήλατο
ii.	movet	
i.	videt	ιδεατός
ii.	advolat	
i.	stellārum	αποκατάσταση
ii.	statu	
i.	adligat	παραδοτέος
ii.	dedērunt	
i.	pugnam	πυγμαχία
ii.	potuit	

B.6. α) Στο α' απόσπασμα να βρείτε τη συντακτική λειτουργία των ουσιαστικών που τίθενται σε γενική και αφαιρετική πτώση, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα (1 μονάδα η συντακτική λειτουργία, από 0,5 μονάδα ο εντοπισμός και η λέξη από όπου εξαρτάται κάθε τύπος):

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ Ή ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
1.	είναι στο.....
2.	είναι στο.....
3.	είναι στο.....
4.	είναι στο.....
5.	είναι στο.....

β) «Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat» και «Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat». Να εξαρτήσετε τις παραπάνω προτάσεις από τη φράση «Romani narrant», κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές.

31. ΘΕΜΑ 18563

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.
- β)** Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit. Paucis post diēbus res ipsa fidem somnii confirmāvit. Nam Octaviānus supplicio capitis eum adfēcit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς ελληνικές λέξεις της στήλης Β. Πέντε λέξεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
magnitudinis	ανταπόδοση
facie	αντάλλαγμα
mortui	ανταγωνισμός
viderant	άμβλυση
dedit	αμβροσία
	ιδεατός
	μεγαλοπρεπής
	μαγαζάτορας
	φαβορί

B.6. α) Στα αποσπάσματα των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν να εντοπίσετε πέντε ετερόπτωτους προσδιορισμούς με ουσιαστικά σε πτώση γενική και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα.

Ετερόπρωτοι προσδιορισμοί με ουσιαστικά σε γενική πτώση	Συντακτική λειτουργία
1.	είναι στο
2.	είναι στο
3.	είναι στο
4.	είναι στο
5.	είναι στο

β) «Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat»: να μετατρέψετε την περίοδο λόγου στην παθητική φωνή.

32. ΘΕΜΑ 17718

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Apud antiquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.
- β)** In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α περισσεύουν)

A	B
minima	μνιατούρα
domi	πειρατεία
parci	ανεμόπτερο
bello	αδόμητος
pericula	μπουνάτσα
sapientiam	
boni	
animus	

- B.6. α)** Να εντοπίσετε το ρήμα και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπόλοιπους όρους στην παρακάτω περίοδο λόγου:

[...] boni viri libenter leges servant.

	Είναι το ρήμα της πρότασης
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....

- β)** Apud antiq̄uos Rōmānos concordia maxima: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, αφού εντοπίσετε τον δεύτερο στη σειρά επιθετικό προσδιορισμό και τον όρο τον οποίο προσδιορίζει, στη συνέχεια να τον αντικαταστήσετε με δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

33. ΘΕΜΑ 15473

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Apud antiq̄uos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.
- β)** Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.
- γ)** Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β. Δύο λέξεις της στήλης Α περισσεύουν.

A	B
1. domi	α. απόπειρα
2. pericula	β. αμυντικός
3. possumus	γ. παράφορος
4. posita	δ. αποδόμηση
5. munit	ε. δεσποτισμός
6. transferet	
7. parabant	

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

minima	είναι στο
deōrum	είναι στο
liberi	είναι στο
ab Lavinio	είναι στο
Aenēae	είναι στο

β) Στις φράσεις *concordia maxima* (κείμενο α) και *Postea Iūlus, Aenēae filius* (κείμενο γ) να επισημάνετε τη συντακτική λειτουργία των λέξεων *maxima* και *filius*, δηλώνοντας και τις λέξεις που προσδιορίζουν και να μετατρέψετε τους όρους *maxima* και *filius* σε δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο και θα αντιγράψετε.

34. ΘΕΜΑ 19053

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.*
- β)** *Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventure audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debētis; hostes enim de collibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α την ελληνική λέξη της στήλης Β που δεν είναι ετυμολογικά συγγενής:

A	B
a. magnifici	I. μεγαλείο II. μεγαλομανής III. μάγος

b. domi	I. δώμα II. δόντι III. δωμάτιο
c. pericula	I. κουλούρι II. πείρα III. πειρατής
d. castra	I. καστροπολιτεία II. κάστορας III. καστράκι
e. audio	I. διόδια II. ωτίτιδα III. ωτοασπίδες

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

deorum:	είναι στο.....
audaciā:	είναι στο.....
propter sapientiam:	είναι στο.....
eos:	είναι στο.....
militum:	είναι στο.....

β) in castra: να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές, ώστε ο εμπρόθετος να δηλώνει τη στάση σε τόπο.

35. ΘΕΜΑ 17665

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Romani in suppliciis deorum magnifici sed domi parci erant. Iustitia inter se certabant et patriam curabant. In bello pericula audacia propulsabant et beneficiis amicitias parabant. Delecti consultabant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.
- β) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.

B.2. δωμάτιο, ρέμπελος, έδρα, στίλο, κέρινος: να βρείτε από το κείμενο μια ετυμολογικά συγγενή λατινική λέξη για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής.

B. 6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω επιθέτων, συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Επίθετα	Συντακτικός ρόλος
parci	είναι στο
infirmum	είναι στο
feroces	είναι στο
vacua	είναι στο
plenas	είναι στο

β) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem: να χαρακτηρίσετε την πρόταση ως προς το είδος της και να γράψετε το ρήμα που εννοείται. Ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος του όρου salūtem;

36. ΘΕΜΑ 18725

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις δύο λέξεις της Νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη B, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
minima	iii. μινιατούρα iv. μηνιαίος
domi	iii. δρόμος iv. δωμάτιο
pericula	iii. περίγελος iv. πειρατής

vulnere	iii. ουλή iv. ουλαμός
punire	iii. πόνος iv. ποινή

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α στήλης με τους συντακτικούς όρους από τη στήλη Β. Στη στήλη Β υπάρχουν τρεις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης Α:

A	B
1. magnifici	i. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αυτοπάθειας
2. inter se	ii. Αφαιρετική της αιτίας
3. iustitia	iii. Αφαιρετική του τρόπου
4. Illis	iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας
5. dolore	v. Αφαιρετική της αναφοράς
	vi. Έμμεσο αντικείμενο στο aperit
	vii. Κατηγορούμενο στο Romani
	viii. Κατηγορούμενο στο erant.

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

Να τραπεί η περίοδος από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική και να δικαιολογηθεί ο τύπος του ποιητικού αιτίου.

37. ΘΕΜΑ 15471

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.
- β)** Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: εποικοδομητικός, απόπειρα, διαφορά, μπεριαλισμός, φινάλε.
- B.6. α)** Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: magnifici, beneficiis, trecentos, de nomine, Rōmānis.

β) Να δηλωθεί η επιρρηματική σχέση που εκφράζεται στους ακόλουθους εμπρόθετους προσδιορισμούς με την πρόθεση in: in suppliciis, in bello, in caelo και στους παρακάτω εμπρόθετους προσδιορισμούς με την πρόθεση ab: ab Lavinio, ab Iūlo.

38. ΘΕΜΑ 15470

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.
- β) Postea Iūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit.
- γ) Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε μια λέξη στη Νέα Ελληνική που έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν: patriam, bello, pericula, transferet, imperium.
- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: audaciā, filius, Rōmulum, bellum, vitae.
β) inter se certābant: να βρεθεί η συντακτική λειτουργία του εμπρόθετου προσδιορισμού inter se και να δηλωθεί η ίδια συντακτική λειτουργία και με τα άλλα δύο πρόσωπα (α' και β' πρόσωπο), κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές και στον ρηματικό τύπο certābant.

39. ΘΕΜΑ 20762

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Apud antiq̄uos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.
- β) Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να διαγράψετε όποια από τις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
antiq̄uos	αντικέρης, αντίκα, αντικείμενο
minima	μινιατούρα, μανόμετρο, μινιόν

domi	δοτικός, δωμάτιο, δώμα
pericula	πείρα, πειρατής, πειρασμός
patriae	πατριδολάτρης, πατριδογνωσία, προδότης

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναγνωρίζοντας τη συντακτική λειτουργία κάθε λέξης και τον όρο που προσδιορίζει

Λέξη κειμένου	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
deorum		
iustitiā		
eis		
Athenas		
somno		

β) Στο απόσπασμα του α' κειμένου «Rōmāni...curābant» να εντοπίσετε την απρόθετη γενική που δηλώνει στάση σε τόπο και τον εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό που δηλώνει την αλληλοπάθεια. Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τους παρακάτω πίνακες: Στον πίνακα Α να γράψετε τις άλλες επιρρηματικές αναφορές σε σχέση με τον ίδιο τύπο και στο πίνακα Β να δηλώσετε την αλληλοπάθεια στα άλλα πρόσωπα:

πίνακας Α

Απρόθετη γενική στάση σε τόπο	Κίνηση σε τόπο	Απομάκρυνση από τόπο

Πίνακας Β

Εμπρόθετος προσδιορισμός αλληλοπάθειας	Εκφορά της αλληλοπάθειας (α' πρόσωπο)	Εκφορά της αλληλοπάθειας (β' πρόσωπο)

40. ΘΕΜΑ 19770

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Romani in suppliciis deorum magnifici sed domi parci erant. Iustitia inter se certabant et patriam curabant. In bello pericula audacia propulsabant et beneficiis amicitias parabant. Delecti consultabant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Respondit ille se esse Orcum. Turn terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit. Paucis post diēbus res ipsa fidem somnii confirmāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
 B.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία λέξη της Λατινικής με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

Λατινική	Νέα Ελληνική
1.	δόμα
2.	ρέμπελος
3.	ουμανισμός
4.	βιντεοσκόπηση
5.	απόδοση

B.6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Όροι	Συντακτικός ρόλος
in suppliciiis	είναι στο
parci	είναι στο
inter se	είναι στο
propter sapientiam	είναι στο
se (dedit)	είναι στο

β) «Respondit ille se esse Orcum»: Να αναγνωρίσετε το είδος του παρεμφάτου, να εντοπίσετε το υποκείμενο του παρεμφάτου και να αιτιολογήσετε την πτώση του.

41. ΘΕΜΑ 22006

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Rōmāni in suppliciiis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

B.1. Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης A με τα έργα τους στη στήλη B.

A	B
Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων	Ύμνος της Εκατονταετίας (Carmen saeculare)
Κόιντος Οράτιος Φλάκκος	Για την αρχιτεκτονική (De architectura)
Οβίδιος	Ab urbe condita (παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής της «αιώνιας Πόλης» από την ίδρυσή της ως το 9 π.Χ.)
Τίτος Λίβιος	Μεταμορφώσεις (Metamorphoseon libri)
Βιτρούβιος	Αινειάδα (Aeneis)

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της νέας ελληνικής της στήλης B. Δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν.

A	B
domi	μπελάς
bello	εμπειρία
pericula	φάτσα
magnitudinis	δωμάτιο
facie	επιδείνωση
	μεγαλοπρέπεια
	ρέμπελος

B.3. Να συμπληρώσετε τα κενά των επόμενων φράσεων με τη σημασιολογικά κατάλληλη από τις λατινικές εκφράσεις που ακολουθούν (δύο από τις οποίες περισσεύουν): casus belli, Curriculum Vitae, alter ego, scripta manent, modus vivendi, a priori, primus inter pares.

i. Αυτοί οι δύο δεν είναι μόνο κολλητοί, Αλληλοσυμπληρώνονται. Ο ένας είναι το του άλλου.

- ii. Η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 μίλια θεωρείται για την Τουρκία.
- iii. Αύριο έχω κανονίσει συνέντευξη για δουλειά. Ετοίμασα και το
- iv. Ο Αρχιεπίσκοπος δεν μπορεί να επιβάλλει την άποψή του στο μητροπολιτικό συμβούλιο χωρίς τη συμφωνία των μελών του, αφού είναι
- v. Η ιεράρχηση των αναγκών από την πολιτική προστασία μπορεί να προλάβει καταστάσεις κρίσεων.

B.4. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

suppliciiis: αιτιατική πληθυντικού

deōrum: κλητική ενικού

bello: αιτιατική ενικού

pericula: ονομαστική πληθυντικού

audaciā: κλητική πληθυντικού

beneficiis: ονομαστική ενικού

corpus: δοτική πληθυντικού

species: η ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

hominem: ονομαστική πληθυντικού

ingentis: αφαιρετική ενικού

effigiēi: αιτιατική πληθυντικού

se: δοτική ενικού στο α' πρόσωπο

quem: αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος

eius: την ίδια πτώση στον πληθυντικό στο ίδιο γένος

ille: ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

B.5. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

erant: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα και στον παρακείμενο

certābant: τον ίδιο τύπο στον συντελεσμένο μέλλοντα

curābant: το γ' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

dederat: το β' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

apparuit: το β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα ενεργητικής φωνής

existimāvit: τα απαρέμφατα ενεστώτα ενεργητικής και μέσης φωνής

venire: το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

aspexit: το α' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

concepit: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και παρατατικού ενεργητικής φωνής

cupīvit: τον ίδιο τύπο στους υπόλοιπους συντελικούς χρόνους

B.6. α) Στο πρώτο απόσπασμα («Rōmāni in suppliciiis ... propter sapientiam validum erat.») να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.

β) «Quem simul aspexit Cassius»: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να αναφέρετε με ποιον σύνδεσμο εισάγεται, τι δηλώνει, πώς εκφέρεται η πρόταση και πώς λειτουργεί συντακτικά.

42. ΘΕΜΑ 15863

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat.
- β) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μία από τις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής. (Περισσεύουν 3 λέξεις από τη στήλη Β).

A	B
vitae	αβίωτος
sedebam	ιδεατός
plenas	κάθιδρος
ceras	σεντούκι
videbis	πληθώρα
	πλυντήριο
	κηροπωλείο
	καθέδρα

- B.6. α) Να επιλέξετε την απάντηση που αποδίδει ορθά τη συντακτική λειτουργία του όρου.

in Campaniā	Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στο ρήμα tenebat
	Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο στο ρήμα tenebat
suo	Επιθετικός προσδιορισμός στο Cornelio Tacito (αυτοπάθεια)
	Έμμεσο αντικείμενο στο εννοούμενο ρήμα
vacua	Επιθετικός προσδιορισμός στο retia
	Κατηγορούμενο στο αντικείμενο retia (μέσω του ρήματος habebam)
cogitationis	Γενική κτητική στο sunt
	γενική αντικειμενική στο incitamenta
Minervam	Υποκείμενο στο απαρέμφατο errare (ετεροπροσωπία)
	Έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα videbis

β) Cum in venatiōnibus eris: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, να δηλώσετε τη συντακτική λειτουργία της και πώς εκφέρεται.

43. ΘΕΜΑ 18663

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat.
- β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et culto se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε μία λατινική λέξη από τα κείμενα που σας δόθηκαν που έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί.

Νεοελληνική λέξη	Συγγενής ετυμολογικά λατινική λέξη στο κείμενο
επικός	
επταπλάσιο	
τανάλια	
πατερναλιστικός	
φεμινίστρια	

- B.6. α) Στο β' κείμενο στο απόσπασμα «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit» εντοπίστε πέντε λέξεις, οι οποίες βρίσκονται σε γενική πτώση, και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας την συντακτική λειτουργία καθεμιάς και τον όρο που προσδιορίζει:

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Λέξη που προσδιορίζει

- β) Εξαρτήστε την παρακάτω περίοδο λόγου από την φράση: Cicero tradit, μετατρέποντας το ρήμα της πρότασης που σας δίνεται σε απαρέμφατο, επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές στο υποκείμενο και στις λέξεις που το προσδιορίζουν.

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit.

44. ΘΕΜΑ 21344

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniã se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat.
- β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiæ, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β΄ έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α΄.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. multos	i. μαλλιαρός ii. μάλιστα
2. agros	i. αγρανάπαυση ii. καλλιέργεια
3. septimus	i. εβδομάδα ii. εφελτήριο
4. modo	i. μαντινάδα ii. μοντελισμός
5. vulnere	i. ολίσθημα ii. ουλή

- B.6. α) Και στα δύο κείμενα να εντοπίσετε πέντε εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να τους καταγράψετε στον ακόλουθο πίνακα.

Εμπρόθετος προσδιορισμός	Επιρρηματική σχέση που δηλώνεται	Όρος στον οποίο αναφέρεται
1.		
2.		

3.		
4.		
5.		

β) Να μετατρέψετε τη σύνταξη των παρακάτω περιόδου λόγου σε παθητική.

Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit.

45. ΘΕΜΑ 21899

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.

B.2. Να επιλέξετε με ποια λέξη της Στήλης Β συγγενεύει ετυμολογικά η λατινική λέξη της Στήλης Α:

A	B
magistrum	i. μαέστρος ii. μανέστρα
templo	i. τέμπο ii. τέμπλο
femina	i. θήραμα ii. θηλασμός
vulnere	i. ολικός ii. ουλώδης
punīre	i. ποινή ii. πονηρός

B.6. α) Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων, συμπληρώνοντας τον πίνακα:

Όροι	Συντακτική Λειτουργία
agros	είναι..... στο.....
tenerum	είναι..... στο.....
delictum	είναι..... στο.....
Tarquinius	είναι..... στο.....

- B.6. β)** «Multos in illis locis agros possidēbat», «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit»: στις προτάσεις αυτές, να εντοπίσετε έναν επιθετικό προσδιορισμό για το ουσιαστικό agros κι έναν για το ουσιαστικό dolōre και να τρέψετε έπειτα και τους δυο προσδιορισμούς στις αντίστοιχές τους δευτερεύουσες προτάσεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

46. ΘΕΜΑ 21126

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat.
- β)** Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη λέξη που συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. epicus	i. ιππικός ii. επικολυρικός
2. septendecim	i. δεκάχρονος ii. σεντόνι
3. tenēbat	i. τανάλια ii. τέλος
4. modo	i. μουντός ii. μοντελισμός
5. femina	i. φορά ii. φεμνίστρια

- B.6. α)** Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα Αντικείμενα των Ρημάτων που δίνονται:

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
1. possidēbat	
2. perdit	
3. laedit	
4. inveniunt	
5. aperit	

β) Η αυτοπάθεια στα Λατινικά εκφράζεται είτε με την κτητική αντωνυμία *suus-a-um* είτε με την προσωπική *se*. Η κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσωπο εκφράζεται με τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας *is, ea, id*. Να εντοπίσετε στα παραπάνω αποσπάσματα τρεις περιπτώσεις αυτοπάθειας και δύο περιπτώσεις κτήσης χωρίς αυτοπάθεια.

47. ΘΕΜΑ 21468

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat.*
- β) *Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.1. Να επιλέξετε τη σωστή ή τις σωστές απαντήσεις για κάθε ερώτηση:

- α. Πού οφείλεται η συγγένεια της Λατινικής με την Ελληνική Γλώσσα;
- Στην κατάκτηση της Ρώμης από τους Έλληνες
 - Στην κοινή καταγωγή από την ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια
 - Στην κατάκτηση της ελληνικής Ανατολής από τους Ρωμαίους
 - Στον ρωμαϊκό αποικισμό
 - Στα πολιτιστικά και γλωσσικά δάνεια του ελληνικού αποικισμού στην κεντρική και κάτω Ιταλία, από τη Νεάπολη και την Κύμη μέχρι τη Σικελία
- β. Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι *imitatio* και *aemulatio*. Τι σημαίνουν οι δύο όροι;
- Πιστή αντιγραφή ελληνικών προτύπων
 - Δημιουργική πρόσληψη των ελληνικών προτύπων και ανταγωνισμός
 - Απομάκρυνση από τα ελληνικά πρότυπα
- γ. Ποιο είναι το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ωριμάζει στη ρωμαϊκή λογοτεχνία;
- Το έπος
 - Η τραγωδία
 - Η κωμωδία

B.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη λέξη που συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. <i>epicus</i>	i. ιππικός ii. επικολυρικός
2. <i>septendecim</i>	i. δεκάχρονος

	ii. σεντόνι
3. tenēbat	i. τανάλια ii. τέλος
4. modo	i. μουντός ii. μοντελισμός
5. femina	i. φορά ii. φεμνίστρια

B.3. Ποια από τις λατινικές φράσεις αντιστοιχεί στο παρακάτω νεοελληνικό κείμενο ;

«Μετά από αυτό το θερμό επεισόδιο οι διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών διακόπηκαν και απαγορεύτηκε η προγραμματισμένη επίσκεψη του αξιωματούχου, διότι θεωρήθηκε ανεπιθύμητο πρόσωπο».

- i.** urbi et orbi
- ii.** a posteriori
- iii.** persona non grata
- iv.** tabula rasa
- v.** de facto

B.4. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τη γραμματική τους αναγνώριση στη στήλη Β. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική του θέση στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη στήλη Β δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

A	B
1. poēta	i. γενική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
2. libri	ii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
3. Campaniā	iii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
4. illis	iv. Ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού α' κλίσης
5. locis	v. αιτιατική ενικού ουσιαστικού β' κλίσης
6. regum	vi. αιτιατική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
7. imperium	vii. ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
8. uxōris	viii. αφαιρετική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
9. pater	ix. αφαιρετική πληθυντικού αντωνυμίας
10. eam	x. γενική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
	xi. αφαιρετική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
	xii. αιτιατική ενικού αντωνυμίας

B.5. Αφού επιλέξετε από τη στήλη Β τη γραμματική αναγνώριση που αντιστοιχεί στο ρήμα της στήλης Α, να συμπληρώσετε τον γραμματικό τύπο που ζητείται στη στήλη Γ.

A	B	Γ
a. tenēbat	i. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος γ συζυγίας	β ενικό οριστικής παρακειμένου
b. perdit	ii. γ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ρήματος δ συζυγίας	α ενικό οριστικής παρατατικού
c. inveniunt	iii. γ ενικό οριστικής παρατατικού ρήματος β συζυγίας	ίδιο πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
d. aperit	iv. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος α συζυγίας	Απαρέμφατο ενεστώτα
e. parat	v. γ ενικό οριστικής ενεστώτα δ συζυγίας	α πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα Αντικείμενα των Ρημάτων που δίνονται:

PHMATA	ANTIKEIMENA
1. possidēbat	
2. perdit	
3. laedit	
4. inveniunt	
5. aperit	

β) Η αυτοπάθεια στα Λατινικά εκφράζεται είτε με την κτητική αντωνυμία *suus-a-um* είτε με την προσωπική *se*. Η κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσωπο εκφράζεται με τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας *is, ea, id*. Να εντοπίσετε στα παραπάνω αποσπάσματα τρεις περιπτώσεις αυτοπάθειας και δύο περιπτώσεις κτήσης χωρίς αυτοπάθεια.

48. ΘΕΜΑ 35117

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β)** Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε μία λέξη της νέας ελληνικής που να έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λατινικές λέξεις.

λατινική λέξη	ετυμολογικά συγγενής νεοελληνική λέξη
multos	
agros	
magistrum	
Monumentum	
pater	

- B.6. α) Στα αποσπάσματα «Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat» και «Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit» να εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και να τους μεταφέρετε στην στήλη Α του παρακάτω πίνακα. Στη συνέχεια να δηλώσετε στη στήλη Β τη συντακτική λειτουργία του ομοιόπτωτου προσδιορισμού και τέλος στη στήλη Γ να καταγράψετε τον όρο στο οποίο αναφέρεται κάθε προσδιορισμός.

A	B	Γ
Ονοματικοί ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί	Συντακτική θέση του ομοιόπτωτου ονοματικού προσδιορισμού	Όρος στον οποίο αναφέρεται ομοιόπρωτος προσδιορισμός
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

- β) Στις παρακάτω περιόδους λόγου πρώτα να εντοπίσετε τη λέξη/τις λέξεις όπου υπάρχει κτήση με αυτοπάθεια, άμεση αυτοπάθεια και κτήση χωρίς αυτοπάθεια. Στη συνέχεια στην περίπτωση της κτήσης χωρίς αυτοπάθεια να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλωθεί κτήση με αυτοπάθεια.

Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat.

Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit.

49. ΘΕΜΑ 17834

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat.

- β) Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
 B.2. Για καθεμία από τις λέξεις της στήλης A, να διαγράψετε τη λέξη της στήλης B που δεν συνδέεται ετυμολογικά.

A	B
septendecim	Σεπτέμβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος
Campaniā	Σαμπάνια, κάμπος, σαμπρέλα
agros	αγορά, αγρότης, άγριος
transferet	φόρος, φορείο, φευγιό
fine	φινίρισμα, φίλτρο, φινάλε

- B.6. Να διαγράψετε από τη στήλη B τη συντακτική λειτουργία που δεν αντιστοιχεί στον όρο της στήλης A:

A	B
poēta	<p>i. Παράθεση στο Silius Italicus</p> <p>ii. Επιθετικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο ericus</p>
de bello	<p>i. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει αφετηρία και προσδιορίζει το libri</p> <p>ii. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει αναφορά και προσδιορίζει το libri</p>
pulchri	<p>i. Επιθετικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο libri</p> <p>ii. Κατηγορούμενο στο libri</p>
in Campaniā	<p>i. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το tenēbat</p> <p>ii. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το tenēbat</p>
tenerum	<p>i. Επιθετικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο animum</p> <p>ii. Κατηγορούμενο στο animum</p>
eius	<p>i. Γενική κτητική στο ingenium</p>

	(κτήση χωρίς αυτοπάθεια) ii. Επιθετικός προσδιορισμός στο ingenium (ευθεία αυτοπάθεια)
Postea	i. Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο (χρονική ακολουθία) στο transferet ii. Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο στο transferet
Post annos	i. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο (χρονική ακολουθία) στο pariet ii. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κατάσταση στο pariet
lupa	i. Άμεσο αντικείμενο στο nutriet ii. Υποκείμενο στο nutriet
Romanos	i. Αντικείμενο στο appellābit ii. Υποκείμενο στο appellābit

50. ΘΕΜΑ 17394

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriam Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β)** Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β. Δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
Campania	τέμπλο
animum	τόπος
templo	σαμπάνια
gentes	γενιά
superavit	γνώση

υπεροπλία

άνεμος

- B.6. α)** Να αναγνωριστεί η συντακτική χρήση όλων των λέξεων του πρώτου αποσπάσματος που βρίσκονται σε πτώση γενική.
- β)** *Multos agros possidēbat*: να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε αναφορική πρόταση.

51. ΘΕΜΑ 19234

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Silius Italicus, poēta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriam Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat.*
- β)** *Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit».*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε με ποια λέξη από το ζεύγος νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β που σας δίνεται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
poēta	i. πραγματοποιώ ii. πραγματώνω
agros	i. αγαθοεργία ii. αγροκαλλιέργεια
animum	i. απάνεμος ii. απάνθρωπος
domum	i. υποδομή ii. υπόδειγμα
vesperum	i. καλημέρα ii. καλησπέρα

- B.6. α)** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

poēta	είναι στο
vitae	είναι στο
in locis	είναι στο
filiae	είναι στο
tristis	είναι στο

β) *Ultimis annis vitae suae*: από τους όρους που σας δίνονται να εντοπίσετε ποιος δηλώνει αυτοπάθεια, προσδιορίζοντας αν αυτή είναι ευθεία/άμεση ή πλάγια/έμμεση. Στη συνέχεια να αντικαταστήσετε τον όρο που δηλώνει αυτοπάθεια με την κατάλληλη αντωνυμία, ώστε να δηλώνεται κτήση χωρίς αυτοπάθεια, επισημαίνοντας και τη νοηματική διαφορά που προκύπτει.

52. ΘΕΜΑ 17662

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat.*
- β) *Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venīre hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε με ποια ελληνική λέξη της στήλης Β έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της Στήλης Α. Τέσσερις λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>epicus</i>	i. ανεμογεννήτρια
2. <i>agros</i>	ii. επικός
3. <i>multos</i>	iii. αμείλικτος
4. <i>animum</i>	iv. ανεβατός
5. <i>dederat</i>	v. αγραμματοσύνη
	vi. επανέκδοση
	vii. δογματικός
	viii. μάλλον
	ix. αγρομίσθωση

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν.

<i>vitae</i>	είναι στο
<i>ei</i>	είναι στο
<i>magnitudinis</i>	είναι στο
<i>squalidā</i>	είναι στο
<i>effigiēi</i>	είναι στο

- β) «*Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat*» και «[...] *Athēnas confūgit*»: Αφού αναγνωρίσετε ως προς τη συντακτική τους λειτουργία τους όρους «*in Campaniā*» και «*Athēnas*», εντοπίζοντας και τη λέξη

από την οποία εξαρτώνται, να τους αντικαταστήσετε με τη λέξη *domus*, δηλώνοντας την ίδια επιρρηματική σχέση.

53. ΘΕΜΑ 19805

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β) Existimāvit ad se venīre hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α με τη λέξη της στήλης Β με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά (δύο λέξεις της στήλης Α περισσεύουν):

A	B
epicus	αγρανάπαυση
clarus	σαμπανιζέ
Campania	ανόμοιος
agros	επικολυρικός
animum	ανεμοδαρμένος
similem	
nomen	

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

pulchri	είναι στο
annis	είναι στο
Gloriae	είναι στο
Quem	είναι στο
eius (στο 2ο απόσπασμα)	είναι στο

- β) Να εντοπίσετε - στο δεύτερο απόσπασμα - τα απαρέμφατα και τα ρήματα από τα οποία αυτά εξαρτώνται και να εξηγήσετε αν έχουμε το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας για κάθε περίπτωση.

54. ΘΕΜΑ 17931

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β) Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία λέξη της Λατινικής με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

Λατινική	Νέα Ελληνική
1.	άνεμος
2.	μαεστρία
3.	μilitarισμός
4.	κουλτούρα
5.	πέλμα

- B.6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Όροι	Συντακτικός ρόλος
Neapoli	είναι στο
pro templo:	είναι στο
omnis:	είναι στο
ephippiōrum:	είναι στο
res:	είναι στο

- β) «Cum civitas bellum gerit»: Να χαρακτηρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος της, να προσδιορίσετε το είδος του συνδέσμου cum και τι εκφράζει, καθώς και την έγκλιση με την οποία εκφέρεται.

55. ΘΕΜΑ 20277

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) XVII(septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.
- β) Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της Νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
1. agros	i. αγροτεμάχιο ii. αγορά
2. animum	i. ανόητος ii. άνεμος
3. monumentum	i. μνημείο ii. αμαθής
4. vinum	i. ζύθος ii. οινοποιός
5. effeminantur	i. θηλιά ii. θηλυκός

- B.6. α) Να εντάξετε στον πίνακα που ακολουθεί τις τέσσερις (4) αφαιρετικές (εμπρόθετες ή απρόθετες) του 1ου αποσπάσματος που προσδιορίζουν ρήματα, να τις χαρακτηρίσετε και να αναφέρετε τον ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν.

Απρόθετη αφαιρετική	Ρηματικός τύπος που προσδιορίζεται	Εμπρόθετη αφαιρετική	Ρηματικός τύπος που προσδιορίζεται

- B.6. β) Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt:
- Να δικαιολογήσετε τη σύνταξη του ρήματος sino με παθητικό απαρέμφατο
 - Να αντικαταστήσετε το παθητικό απαρέμφατο από το αντίστοιχο ενεργητικό και να δικαιολογήσετε τις αλλαγές που θα προκύψουν.

56. ΘΕΜΑ 16576

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.
- β) Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη λέξη που δεν συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α:

A	B
boni	μπουνάτσα, μπόνους, μουγάτσα
hibernis	χειμερινός, χιονοθύελλα, χιαστί
quattuor	τεσσαρακοστός, τεράστιος, τέταρτος
tribus	τρίγωνο, τρίκυκλο, τραγωδία
castra	κάστρο, κάστανο, καστρινός

- B.6. α) Caesar... remanere: στο απόσπασμα αυτό, να εντοπίσετε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς και να τους αναγνωρίσετε συντακτικά, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

προσδιορισμός	συντακτική λειτουργία
	είναι..... στο
	είναι..... στο
	είναι..... στο
	είναι..... στο
	είναι..... στο

- β) Legatos omnes frumentum in castra importare iubet: να ξαναγράψετε την πρόταση χρησιμοποιώντας το παθητικό απαρέμφατο στη θέση του ενεργητικού, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές. Μπορείτε να ξεκινήσετε με τη φράση «Caesar iubet...».

57. ΘΕΜΑ 17914

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

- β) *Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatioῆnis. Cum in venatioῆnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:
 απελευθέρωση, ανεμοστρόβιλος, μαστορεύω, σερβίτσιο, μεγαλείο
- B.6. α) Να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα -και σύμφωνα με το παράδειγμα- την πτώση στην οποία βρίσκονται οι όροι που σας δίνονται και να την αιτιολογήσετε αναφέροντας τον συντακτικό τους ρόλο και τον όρο που προσδιορίζουν.

ο όρος	βρίσκεται σε πτώση	γιατί είναι	στον όρο
ea	αφαιρετική	ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός	civitate
nostra			
servi			
tibi			
Minervam			

- β) «...boni viri libenter leges servant.», «*Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatioῆnis.*»: να εντοπίσετε τους επιθετικούς προσδιορισμούς και να μετατρέψετε τον καθένα σε δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση.

58. ΘΕΜΑ 19537

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.*
- β) *Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α περισσεύουν).

A	B
stat	μάστορας
ministri	σερβίτσιο
magistratus	πυγμή
servi	μοτοποδήλατο
motibus	παράσταση
modo	
pugnam	
illustrem	

- B.6. α)** Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε συντακτικά πέντε ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς στο πρώτο απόσπασμα, καταγράφοντας παράλληλα και τον όρο τον οποίο προσδιορίζουν.
- β)** *Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis*: να μετατρέψετε την κύρια πρόταση σε απαρεμφατική, με εξάρτηση από το “*Cicero dicit*”, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

59. ΘΕΜΑ 21059

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis.*
- β)** *Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.*
- γ)** *Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: τηλεόραση, ουλή, μεγαλόπνοος, ποινικολόγος, σαλτάρισμα.
- B.6. α)** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

1. libenter	είναι στο
2. aequitātis	είναι στο

3. dolōre	είναι στο
4. Equestribus	είναι στο
5. a mercatoribus	είναι στο

β) «In eā civitatē [...] boni viri libenter leges servant» και «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit»: στις παραπάνω κύριες προτάσεις να μετατρέψετε τα ρήματα σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους, ξεκινώντας για την πρώτη πρόταση με τη φράση «Cicero dicit» και για τη δεύτερη με τη φράση «Homines narrant».

60. ΘΕΜΑ 21321

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.
- β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginenses eum in Africam revocavērunt.
- γ) Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: σερβίτσιο, δεσπότης, εμπόδιο, νεκρομαντεία, οινομαγειρείο.
- B.6. α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της στήλης Α και να προσδιορίσετε και τον όρο στον οποίο αναφέρονται:

A Λέξη στο κείμενο	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
Legum (το πρώτο)		
liberi		
magistratus (το δεύτερο)		
cum potestate		
rē		

β) «In agro Falerno» «Equestribus proeliis»

Στις παραπάνω εκφράσεις, αφού εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους επιθετικούς προσδιορισμούς και τον όρο που προσδιορίζουν, να τους μετατρέψετε σε δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις,

επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο θα αντιγράψετε.

61. ΘΕΜΑ 21410

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.
- β) Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
1. legibus	i. διαλογή ii. ευλύγιστος
2. mente	i. μένος ii. μάντις
3. civitas	i. κοίτη ii. κειμήλιο
4. cladem	i. κλίμα ii. κλάσμα
5. revocaverunt	i. επικός ii. βοή

- B.6. α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. libertatis: γενική υποκειμενική στο fundamentum		
2. fons: κατηγορούμενο του υποκειμένου (lex) μέσω του συνδετικού ρήματος est (ασύνδετο σχήμα)		
3. sine mente: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει έλλειψη, εξαίρεση στο εννοούμενο ρήμα (non stant)		

4.ministri: υποκείμενο στο συνδετικό ρήμα sunt		
5.esse: αντικείμενο του ρήματος possumus και τελικό απαρέμφατο		
6.copias: αντικείμενο στα profligavit και delevit		
7.pavidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού στο ρήμα audivit, αναφέρεται στο populus		
8.Falerno: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο agro		
9.ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο expedivit		
10. Fabii Maximi: γενική αντικειμενική στο insidiis		

B.6. β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Να δηλωθεί ο συντακτικός ρόλος της αντωνυμίας se στην πρόταση και να προσδιοριστεί το συντακτικό φαινόμενο που εκφράζεται με τη χρήση της. Να αντικαταστήσετε τον όρο Hannibal με την αντωνυμία ego και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλωθεί το ίδιο συντακτικό φαινόμενο για το α' πρόσωπο.

62. ΘΕΜΑ 18432

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitatīs posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.
- β)** Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε στα αποσπάσματα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις που χρησιμοποιούνται στη Νέα Ελληνική: μπουνάτσα, μάγιστρος, δεσπότης, σερβίτσιο, ουμανισμός.
- B. 6. α)** Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

libertatis:	είναι..... στο.....
corpora:	είναι..... στο.....
sine lege:	είναι..... στο.....
ministri:	είναι..... στο.....

neminem:	είναι..... στο.....
----------	------------------------

β) In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant.

Να τραπεί η περίοδος από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική και να δικαιολογηθούν οι τύποι του ποιητικού αιτίου.

63. ΘΕΜΑ 20022

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) In eā civitatē, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitatīs posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.
- β) Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt, quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε με ποια λέξη από το ζεύγος νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β που σας δίνεται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
boni	iii. μουνάτσα
	iv. μπουμπουνητό
animus	iii. ανεμοθύελλα
	iv. θυελλώδης
stat	i. σκασιαρχείο
	ii. σταθερός
pedibus	iii. ποδόσφαιρο
	iv. ορθοστασία
desiliunt	iii. σαλπάρω
	iv. σαλτάρω

- B.6. α) Στα αποσπάσματα «In eā civitatē...servant» (α΄ κείμενο) «Equestribus...effeminantur» (β΄ κείμενο) να εντοπίσετε 5 απρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς.

Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, τοποθετώντας τις λέξεις από το κείμενο στη στήλη Α, δηλώνοντας στη στήλη Β τον τρόπο (επίρρημα ή πλάγια πτώση) που εκφέρονται, συμπληρώνοντας στη στήλη Γ τη συντακτική λειτουργία της λέξης και αναφέροντας στη στήλη Δ τη λέξη που προσδιορίζει.

A	B	Γ	Δ
Απρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στο κείμενο	Τρόπος εκφοράς (επίρρημα /πλάγια πτώση	Συντακτική λειτουργία	Λέξη που προσδιορίζει

β) Στην παρακάτω πρόταση να εντοπίστε το ποιητικό αίτιο, να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς του. Στη συνέχεια να συντάξετε το ρήμα *sinunt* με ενεργητικό απαρέμφατο και να αιτιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου.

Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt.

64. ΘΕΜΑ 20784

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.*
- β) *Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να συμπληρώσετε τη Στήλη A του πίνακα με μια λατινική λέξη από τα δύο αποσπάσματα που συνδέεται ετυμολογικά με κάθε μια από τις λέξεις της Στήλης B:

A	B
	δέσποινα
	γαλακτοκομικά
	καρναβάλι
	καταπέλτης
	λουτήρας

- B.6. α)** Να επιλέξετε πέντε από τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς σε γενική που υπάρχουν στα δύο αποσπάσματα και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον πίνακα:

Ετερόπτωτος προσδιορισμός σε γενική πτώση	Επιρρηματική σχέση που δηλώνεται	Όρος στον οποίο αναφέρεται

- β)** [...] magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

Στο παραπάνω απόσπασμα να γράψετε το εννοούμενο ποιητικό αίτιο και να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

65. ΘΕΜΑ 17163

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt».
- β)** Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

χειμωνιάτικος, τετράμηνο, ρητό, βόλει, κοπιάρω

- B.6. α)** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

propter inopiam	είναι στο
hostium	είναι στο
caedem	είναι στο
quae	είναι στο
ab Gallia	είναι στο

β) «Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere.»: να γράψετε τους βασικούς όρους (υποκείμενο, αντικείμενο) των ρημάτων της προηγούμενης περιόδου και να εξηγήσετε ποια διαφορά έχουν ως προς τη σύνταξή τους.

66. ΘΕΜΑ 15630

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis; hostes enim de coilibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».
- β) Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου με τις ελληνικές λέξεις της Β στήλης με τις οποίες είναι ετυμολογικά συγγενείς (δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
hiemare	μόδιστρος
tribus	χειμώνας
modo	μισεμός
misit	μοτοσικλέτα
motibus	μισός
	χυμός
	τριπλός

- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

frumenti:	είναι.....	στο.....
hiemare:	είναι.....	στο.....
verbis:	είναι.....	στο.....
exercitum:	είναι.....	στο.....
alacrem:	είναι.....	στο.....

β) propter inopiam, in hibernis, ex quibus, in castra, de ratione: Να αναγνωριστούν συντακτικά οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί.

67. ΘΕΜΑ 16578

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis; hostes enim de collibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».
- β) Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaequestatu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές: μιλιταρισμός, ρήμα, λούστρος, πυγμαχία, μισεμός.
- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

frumentum:	είναι.....	στο.....
militum:	είναι.....	στο.....
modo:	είναι.....	στο.....
alacrem:	είναι.....	στο.....
aditum:	είναι.....	στο.....

β) Hostes adventāre audio.

Να εξαρτήσετε τη φράση από το Caesar dicit δημιουργώντας απαρεμφατική σύνταξη και να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου που δημιουργήσατε.

68. ΘΕΜΑ 21053

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis;
- β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
1.hibernis	i. εκχιονιστικός ii. εύσχημος
2.verbis	i. ρήση ii. βορράς
3.vulnere	i. ουλή ii. ολικός
4. dolore	i. δουλικός ii. δόλος
5. imperium	i. ιμπεριαλιστικός ii. έμπυρος

B.6. α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. hiemare: ειδικό απαρέμφατο, έμμεσο αντικείμενο του <i>iubet</i>		
2. tribus: άμεσο αντικείμενο του <i>imperat</i>		
3. in Belgis: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο <i>remanere</i>		
4. frumentum: αντικείμενο του <i>importare</i>		
5. verbis: αφαιρετική του τρόπου στο <i>admonet</i>		
6. prope: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο <i>esse</i>		
7. ex vulnere: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου που δηλώνει απομάκρυνση στο <i>extrahit</i>		
8. Tarquinio: έμμεσο αντικείμενο (σε δοτική) στο <i>adimit</i>		
9. liber: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο <i>populus</i> μέσω του <i>constituit</i>		
10. Romanus: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο <i>populus</i>		

- B.6. β)** Να μετατρέψετε τις περιόδους από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική και να αιτιολογήσετε τη μορφή του ποιητικού αιτίου.

I. Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat.
II. (Brutus) populū concitat.

69. ΘΕΜΑ 31105

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant.
- β)** Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε μία λέξη της νέας ελληνικής που να έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λατινικές λέξεις.

λατινική λέξη	ετυμολογικά συγγενής νεοελληνική λέξη
hibernis	
verbis	
audio	
superāvit	
copias	

- B.6. α)** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη συντακτική τους λειτουργία στη στήλη Β. Τρία στοιχεία στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. propter inopiam	i. τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα imperat.
2. remanēre	ii. εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα conlocat.
3. verbis	iii. υποκείμενο στα ρήματα superāvit και expugnāvit.
4. dux	iv. αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο admonet.
5. quae	v. ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα imperat.

	vi. υποκείμενο στο ρήμα <i>seiungunt</i> .
	vii. απρόθετη αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα <i>admonet</i> .
	viii. ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο <i>Hannibal</i> .

β) «Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat», «Hostes adventare audio»: στις παραπάνω κύριες προτάσεις να μετατρέψετε τα ρήματα σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους, ξεκινώντας για την πρώτη πρόταση με τη φράση «Sallustius tradit» και για τη δεύτερη με τη φράση «Caesar dicit».

70. ΘΕΜΑ 21052

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant.
- β) Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat. Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α περισσεύουν).

A	B
hiemāre	λυχνάρι
audio	άνεμος
legatus	χιόνι
nocte	νυχτόβιος
subito	ωτοασπίδες
luna	
animos	
amiserat	

- B.6. α)** Στο απόσπασμα «Caesar propter frumenti ... in Belgis remanere» να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.
- β)** in hibernis multis: να μετατραπεί το επίθετο σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

71. ΘΕΜΑ 17538

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviiis hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet.
- β)** Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τους όρους των δύο στηλών που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 από τις λέξεις της στήλης Β περισσεύουν):

A	B
hiemare	αντιμilitarιστικός
castra	αγροτεμάχιο
militaris	καστροπολιτεία
agriculturae	λακτόζη
lacte	λακκούβα
	κάστανο
	χυμώδης
	ξεχειμωνιάζω

- B.6. α)** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

frumenti:	είναι.....	στο.....
tribus:	είναι.....	στο.....
carne:	είναι	στο.....
frigidissimis:	είναι	στο.....
in fluminibus:	είναι	στο.....

- β)** Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet.

Αφού αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης του απαρεμφάτου (ενεργητική/παθητική) και εντοπίσετε το υποκείμενό του, να το μετατρέψετε στην αντίθετη σύνταξη και να κάνετε όλες τις απαραίτητες αλλαγές.

72. ΘΕΜΑ 17768

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant.
- β) Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α από το κείμενο με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της στήλης Β της Νέας Ελληνικής:

A (ΛΕΞΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ)	B (ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ)
1. quattuor	α. συνισταμένη
2. hiemare	β. κουλτουριάρης
3. verbis	γ. τετραπλός
4. consistit	δ. βερμπαλιστής
5. agriculturae	ε. χειμωνιάτικος

- B.6. α) Στο α' κείμενο στις περιόδους λόγου (Caesar propter...admonet) εντοπίστε τις αφαιρετικές-εμπρόθετες και απρόθετες- και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Αφαιρετική στο κείμενο	Εκφορά (εμπρόθετη-απρόθετη)	Επιρρηματική σχέση που εκφράζει	Προσδιορίζει

- β) Στην παρακάτω περίοδο λόγου να μετατρέψετε το απαρέμφατο στην παθητική σύνταξη, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στους κύριους όρους της πρότασης. Στη συνέχεια να δικαιολογήσετε τη χρήση της παθητικής σύνταξης στο απαρέμφατο.

(Caesar) legātos omnes frumentum in castra importāre iubet.

73. ΘΕΜΑ 17423

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres;
- β) Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit.
- γ) Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerebat. Serena nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές λέξεις: έδρα, κλάσμα, λευκαντικό, τρόμος, ρασιοναλιστής
- B. 6. α) Να εντάξετε τα κατηγορούμενα του κειμένου γ' στον παρακάτω πίνακα

Είδος κατηγορούμενου	Κατηγορούμενο στο κείμενο	Όρος στον οποίο αναφέρονται	Ρήμα εξάρτησης
Απλό Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου			

- β) Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit:
Να αναγνωρίσετε την δευτερεύουσα πρόταση (εισαγωγή, εκφορά, συντακτική λειτουργία).

74. ΘΕΜΑ 17668

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque;
- β) Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις του κειμένου (στήλη A) με τις ετυμολογικά συγγενείς τους νεοελληνικές, της στήλης B (δυο λέξεις της στήλης B περισσεύουν):

A	B
α. sedēbam	i. υπεραγορά
β. stilus	ii. ελεφαντοστό
γ. elephantis	iii. κλάσμα
δ. copias	iv. στιλέτο
ε. cladem	v. έδρανο
	vi. φωτοκόπια
	vii. όψη

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους του κειμένου, συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

in proximo	είναι στο
Alpes	είναι στο
cum elephantis	είναι στο
pavidus	είναι στο
se	είναι στο

β) Ubi in Italiā fuit, postquam XIV annos in Italiā complēvit: να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων, να εντοπίσετε τους συνδέσμους που τις εισάγουν, να αναγνωρίσετε την έγκλιση εκφοράς και να δικαιολογήσετε τον ρηματικό χρόνο.

75. ΘΕΜΑ 17485

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitūdo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre.

β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

B.2. Να βρείτε στο δεύτερο απόσπασμα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: οικοδομή, κομπλεξικός, πατρίκιος, κουρσάρος, απόδοση.

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

aliquid:	είναι στο
plenas:	είναι στο
ad vesperum:	είναι στο
filiae:	είναι στο

Mi:	είναι στο.....
-----	----------------------

- β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, ... ad complexum patris cucurrit: να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση, να αναγνωρίσετε το είδος της και τον τρόπο εισαγωγής της αιτιολογώντας τον. Πώς εκφέρεται η πρόταση (έγκλιση/χρόνος) και ποια είναι η συντακτική λειτουργία της;

76. ΘΕΜΑ 20837

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam.
- β) Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuīto dicto spem praeclāri triumpho animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις τρεις νεοελληνικές λέξεις της στήλης B με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
ferōces	θηριώδης φεγγάρι ρόκα
sedēbam	σιδερώστρα έδρανο σεντόνι
stilus	στίχος στίγμα στιλέτο
dedit	απόδοση δέσιμο δέμα
dixit	δεξιόχειρας απόδειξη

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

tres:	είναι στο.....
filiae:	είναι στο.....
nomine:	είναι στο.....
multum:	είναι στο.....
triumphi:	είναι στο.....

β) ex fortuito dicto: να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

77. ΘΕΜΑ 21026

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!
- β)** Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα κείμενα.
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α' στήλης με τις λέξεις της Β' στήλης που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Τρεις λέξεις της Β στήλης περισσεύουν.

A	B
1. tres	i. καιρός
2. stilus	ii. πατρότητα
3. ceras	iii. τρίτος
4. videbis	iv. ιδέα
5. pater	v. στίλο
	vi. τρέχω
	vii. στήλη
	viii. κηροπήγιο

- B.6. α)** Να αντιστοιχίσετε κάθε λέξη της λατινικής από την στήλη Α με μία επιλογή από τις λέξεις της στήλης Β σύμφωνα με τη σωστή συντακτική απάντηση.

A	B
1. feroces	i. ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός ii. κατηγορούμενο του αντικειμένου
2. ad retia	i. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο ii. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο, ειδικότερα του πλησίον
3. venabulum	i. υποκείμενο του ρήματος erat ii. αντικείμενο του ρήματος erat
4. in montibus	i. εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης ii. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο
5. triumphī	i. γενική αντικειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem ii. γενική υποκειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem

- β) ex fortuito dicto: Να αναλυθεί ο επιθετικός προσδιορισμός σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

78. ΘΕΜΑ 22094

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!
- β) Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα κείμενα.
- B.1. Να χαρακτηριστούν με το γράμμα Σ (Σωστό) ή με το γράμμα Λ (Λάθος) οι παρακάτω προτάσεις.
- Η διαίρεση της λογοτεχνίας σε «χρυσό αιώνα», «αργυρό αιώνα» κ.λπ. συναντάται στη διαίρεση με ιστορικά κριτήρια.
 - Η κωμωδία στους Ρωμαίους λογοτέχνες ωριμάζει τελευταία, όπως ακριβώς και στους Έλληνες.
 - Κατά την κλασική εποχή στη ρωμαϊκή λογοτεχνία επιδιώκεται η σύζευξη μορφής και περιεχομένου.
 - Η πρώτη περίοδος της κλασικής εποχής είναι γνωστή με τον όρο «Αυγούστειοι χρόνοι».
 - Ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας θεωρείται κορυφαίος εκπρόσωπος της πεζογραφίας και ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες της αρχαιότητας.

- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Τρεις λέξεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. tres	i. καιρός
2. stilus	ii. πατρότητα
3. ceras	iii. τρίτος
4. videbis	iv. ιδέα
5. pater	v. στίλο
	vi. τρέχω
	vii. στήλη
	viii. κηροπήγιο

- B.3.** Ποια από τις λατινικές φράσεις αντιστοιχεί στο παρακάτω νεοελληνικό κείμενο;
«Δυστυχώς, δεν μπορώ να στηριχθώ μόνο στα λόγια σου. Πρέπει να υπογράψουμε συμβόλαιο, για να είμαι σίγουρος ότι το σπίτι θα περάσει στην κατοχή μου».

- i. veni, vidi, vici
- ii. scripta manent, verba volant
- iii. casus belli
- iv. dura lex, sed lex
- v. modus Vivendi

- B.4.** Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο των λέξεων στον άλλο αριθμό, αφού λάβετε υπόψη τη λειτουργία τους μέσα στα κείμενα.

- i. suo
- ii. apros
- iii. retia (το πρώτο)
- iv. stilus
- v. plenas
- vi. silvae
- vii. magna
- viii. tibi
- ix. montibus
- x. catellus
- xi. eo
- xii. quem
- xiii. pater
- xiv. dicto
- xv. triumpho

- B.5.** Να γραφούν οι ζητούμενοι τύπο των ρημάτων:

- i. ridebis: β'ενικό Οριστικής Παρατατικού, Παρακειμένου, Υπερσυντελικού, απαρέμφατο Ενεστώτα στην ίδια φωνή.
- ii. erat: γ'πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα, Μέλλοντα, Υπερσυντελικού, απαρέμφατο Ενεστώτα
- iii. habebam: οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος και το β'ενικό Οριστικής Ενεστώτα Παθητικής Φωνής.
- iv. dixit: γ'ενικό Οριστικής Ενεστώτα και Μέλλοντα της ίδιας φωνής.

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε κάθε λέξη της λατινικής από την στήλη Α με μία επιλογή από τις λέξεις της στήλης Β σύμφωνα με τη σωστή συντακτική απάντηση.

A	B
1. feroces	i.ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός ii.κατηγορούμενο του αντικειμένου
2. ad retia	i.εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο ii.εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο, ειδικότερα του πλησίον
3. venabulum	i. υποκείμενο του ρήματος erat ii. αντικείμενο του ρήματος erat
4. in montibus	i. εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης ii. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο
5. triumphi	i. γενική αντικειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem ii. γενική υποκειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο spem

β) ex fortuito dicto : Να αναλυθεί ο επιθετικός προσδιορισμός σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

79. ΘΕΜΑ 18538

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. Vale!
- β)** Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentīnum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τους λατινικούς τύπους της στήλης Α με τους νεοελληνικούς τύπους της στήλης Β, με τους οποίους συγγενεύουν ετυμολογικά. Δύο (2) τύποι της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. plenas	i. πορτιέρης
2. ceras	ii. λευκός
3. adportare	iii. γύρω
4. serena	iv. πληθυντικός
5. luna	v. κηροπωλείο
	vi. μπροστά
	vii. σερενάτα

- B.6. α)** Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: vidēbis non Diānam in montibus sed Minervam errāre. (lectio viii)

ob repentiūnum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. (lectio xiii)

Να εντοπίσετε τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς των δοθέντων αποσπασμάτων και να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΜΟΡΦΗ	ΟΡΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

- β)** Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre: Να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση, να αναγνωρίσετε το είδος της και να γράψετε τον τρόπο εισαγωγής, την εκφορά και τον συντακτικό της ρόλο.

80. ΘΕΜΑ 18526

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis. Cum in venatiōnibus eris, licēbit tibi quoque pugillāres adportāre.
- β)** Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audire cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.2. Να βρείτε μία λέξη της νέας ελληνικής που να έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λατινικές λέξεις.

λατινική λέξη	ετυμολογικά συγγενής νεοελληνική λέξη
sedēbam	
stilus	
homine	
viderant	
dedit	

B.6. α) Να βρείτε τα υποκείμενα των ρημάτων ή των απαρεμφάτων στον πίνακα που ακολουθεί:

ρήμα/απαρέμφατο	Υποκείμενο
licēbit	
adportāre	
respondit	
esse	
excitāvit	

β) Στην περίοδο λόγου «Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit», αφού βρείτε το υποκείμενο του απαρεμφάτου audīre και δικαιολογήσετε την πτώση του, να αντικαταστήσετε το ρήμα cupīvit με το narravit, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές και στη συνέχεια να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου audīre.

81. ΘΕΜΑ 15336

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης A μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης B που είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
modo	μοδίστρα
	αμοραλιστής
femina	φεμινισμός

	φενάκη
lacrimis	δακρύβρεχτος
	κριματίζομαι
vulnere	ουλή
	βέλος
imperium	ιμπεριαλιστικός
	ιμπρεσιονιστής

B.6. α) Να συμπληρώσετε τα αντικείμενα των ρημάτων στον ακόλουθο πίνακα:

Ρήμα	Αντικείμενο
perdit	
laedit	
inveniunt	
interficit	
constituit	

β) Liber iam populus Rōmānus...: Να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε αναφορική πρόταση.

82. ΘΕΜΑ 18601

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatinum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το κείμενο.

B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α με τη λέξη της νεοελληνικής στη στήλη Β με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά:

A	B
septimus	ποιινολόγιο
femina	δακρύζω
lacrimis	ελευθέριος
punire	εβδομάδα
Liber	θηλαστικό

- B.6. α)** Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε όρους (απρόθετους ή εμπρόθετους) του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση και να αναφέρετε τον ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν.
- β)** Να εντοπίσετε τα δύο απαρέμφατα του κειμένου και να κάνετε την πλήρη συντακτική τους αναγνώριση συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Απαρέμφατο	Είδος Απαρεμφάτου	Υποκείμενο Απαρεμφάτου	Ταυτοπροσωπία ή Ετεροπροσωπία	Αντικείμενο Απαρεμφάτου

83. ΘΕΜΑ 21898

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatinum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

B.1. Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση:

1. Οι ομοιότητες της Λατινικής γλώσσας με την Ελληνική οφείλονται εν μέρει και:
 - i. Στην κοινή τους καταγωγή από την Ινδοευρωπαϊκή.
 - ii. Στην ακμή του εμπορίου.
 - iii. Στην κατάκτηση τμήματος της Κάτω Ιταλίας από τους Έλληνες.
2. Ο πρώτος άνθρωπος που οργάνωσε στη Ρώμη παραστάσεις στα Λατινικά ήταν:
 - i. Ο Λίβιος Ανδρόνικος.
 - ii. Ο Σενέκας.
 - iii. Ο Άκκιος.
3. Το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ακμάζει στη Ρώμη είναι:
 - i. Η τραγωδία.
 - ii. Η κωμωδία.
 - iii. Το έπος.
4. Η λέξη «imitatio» σημαίνει:
 - i. Ανταγωνισμός.
 - ii. Δημιουργική πρόσληψη
 - iii. Δημιουργικός διάλογος.

Marītus: η αιτιατική πληθυντικού.

pater: η γενική πληθυντικού.

eam: η αντίστοιχη πτώση στο αρσενικό γένος.

inveniunt: το αντίστοιχο πρόσωπο στον ίδιο χρόνο στην οριστική στην παθητική φωνή.

Illis: η ονομαστική ενικού του ουδέτερου γένους.

cultro: η γενική πληθυντικού.

interficit: το β' ενικό στην οριστική παρατατικού και το γ' πληθυντικό στην οριστική μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

adimit: το β' πληθυντικό στην οριστική του παρακειμένου στην ίδια φωνή.

Liber: η γενική ενικού θηλυκού γένους και η αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος.

deligere: το γ' ενικό στην οριστική Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής και α' πληθυντικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

constituit: το β' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού Ενεργητικής φωνής.

- B.5. α)** « [...] femina [...] cultro se ipsam interficit»: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στις λέξεις της περιόδου που σας δίνεται στον άλλο αριθμό.
- β)** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τη γραμματική τους αναγνώριση στη στήλη Β. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, να λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη στήλη Β περισεύουν τέσσερις χαρακτηρισμοί.

A	B
1. modo	i. γ' ενικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
2. uxoris	ii. α' πληθυντικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
3. maestam	iii. αφαιρετική ενικού
4. aperit	iv. αιτιατική ενικού
5. punire	v. αιτιατική πληθυντικού
	vi. ονομαστική πληθυντικού
	vii. γενική ενικού
	viii. απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
	ix. γ' ενικό πρόσωπο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής

- B.6. α)** Στο απόσπασμα «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucrētiaē, uxōris Collatīni laedit» να εντοπίσετε πέντε λέξεις οι οποίες βρίσκονται σε γενική πτώση και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας τη συντακτική λειτουργία καθεμιάς και τον όρο που προσδιορίζει:

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται

β) Να μετατρέψετε τα ρήματα της παρακάτω περιόδου λόγου σε απαρέμφατα ενεστώτα εξαρτώμενα από το Brutus debet. Στη συνέχεια να δηλώσετε το υποκείμενο των απαρεμφάτων και να το αιτιολογήσετε.

Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

84. ΘΕΜΑ 17628

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.
- β) Aeneas bellum ingens geret in Italiā. Populos feroces contundet, mores eis impōnet et moenia condet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α με τη λέξη της νεοελληνικής στη στήλη Β με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά (δύο λέξεις της στήλης Α περισσεύουν).

A	B
septimus	θηλασμός
pater	επούλωση
femina	άμυνα
lacrimis	έπταθλο (είδος αγωνίσματος)
vulnere	πάτριος
punire	
moenia	

- B.6. α) Να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα, σύμφωνα με το παράδειγμα, τα αντικείμενα (απλά, άμεσα, έμμεσα) των ρημάτων που σας δίνονται δηλώνοντας ταυτόχρονα αν το κάθε ρήμα είναι μονόπτωτο ή δίπτωτο.

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο	Απλό Αντικείμενο	Άμεσο Αντικείμενο	Έμμεσο Αντικείμενο
perdit	ναί		imperium		
aperit					
interficit					
extrahit					

imponet					
---------	--	--	--	--	--

β) «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit.»: να εντοπίσετε στο απόσπασμα τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς (επιθετικός προσδιορισμός, παράθεση, επεξήγηση) και να αναφέρετε τον όρο που προσδιορίζουν.

85. ΘΕΜΑ 18537

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.
- β) Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delavit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης A την ελληνική λέξη της στήλης B που είναι ετυμολογικά συγγενής. (Τρεις λέξεις από τη στήλη B περισσεύουν):

A	B
femina	δακρύβρεχτος
lacrimis	υπεραγορά
dux	δαωροδοκία
superavit	θηλαστικό
elephantis	δούκισσα
	λακκούβα
	χρυσελεφάντινο
	ελπιδοφόρος

- B. 6. α) Στο 2ο απόσπασμα να εντοπίσετε πέντε (5) ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Προσδιορισμός	Είδος	Όρος που προσδιορίζει

β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit [...]: Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική / παθητική) του ρήματος της παραπάνω πρότασης και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της.

86. ΘΕΜΑ 21125

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.
- β) Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amabat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη λέξη που δεν συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. septimus	i. Σεπτέμβριος ii. Σεμινάριο iii. Επτάχρονη
2. modo	i. Μοντέλο ii. Μόδα iii. Μοναξιά
3. pater	i. πατρίδα ii. πατρικός iii. πατάτα
4. lacrimis	i. Δάκρυ ii. Λακωνικότητα iii. Δακρυσμένος
5. dedit	i. Δώρο ii. Δέμα iii. Δίνω

- B.6. Από τις δύο κάθε φορά προτεινόμενες απαντήσεις να επιλέξετε τη σωστή.
- imperium: αντικείμενο στο perdit ή κατηγορούμενο στο perdit
 - Filius: αντικείμενο στο laedit ή υποκείμενο στο laedit
 - uxoris: επιθετικός προσδιορισμός στο Collatini ή παράθεση στο Lucretiae
 - Illis: έμμεσο αντικείμενο στο aperit ή δοτική προσωπική στο aperit
 - se: υποκείμενο στο interficit ή αντικείμενο στο interficit

- vi. esse: ειδικό απαρέμφατο ή τελικό απαρέμφατο
- vii. tristis: κατηγορούμενο στο tu ή κατηγορούμενο στο es
- viii. Mi: επιθετικός προσδιορισμός στο pater ή κλητική προσφώνηση
- ix. catellus: κατηγορούμενο στο Perierat ή υποκείμενο στο Perierat
- x. Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο ή επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο

87. ΘΕΜΑ 21528

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit .
- β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	i. τρόπος ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης ii. περνώ
3. vesperum	i. εσπερινός ii. νυχτερινός
4. parvula	i. πάρος ii. μεγάλος
5. cucurrit	i. κουρδίζω ii. κουρσάρος

- B.6. α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		

2.modò: αφαιρετική του τρόπου στο perdit		
3. uxòris: επεξήγηση στο Lucretiae		
4.maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam μέσω του inveniunt		
5.cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		
6.rege: παράθεση στο Perse.		
7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia		
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		

B.6. β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.

Να διακρίνετε τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις γράψετε. Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης, να γράψετε και να δικαιολογήσετε τον σύνδεσμο εισαγωγής, την εκφορά και τη λειτουργία της.

88. ΘΕΜΑ 21658

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxòris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.
- β) «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amabat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclari triumphi animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Για καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, να εντοπίσετε μια ετυμολογικά συγγενή τους λατινική λέξη από τα κείμενα, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Λατινικές Λέξεις	Λέξεις με ετυμολογική συγγένεια
	εβδομηκοστός
	μοντέλο
	θηλαστικό
	δάκρυ
	θριαμβευτικός

- B.6. α)** Να εντοπίσετε τα υποκείμενα των ρημάτων του αποσπάσματος «Perierat... praesumpsit» του δεύτερου κειμένου, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Ρήματα	Υποκείμενα

- β)** Tum pater Tertiae dixit «omen accipio»: να ξαναγράψετε την περίοδο, τρέποντας το ρήμα accipio σε ειδικό απαρέμφατο. Να δώσετε προσοχή στο υποκείμενο του απαρεμφάτου και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές στην περίοδο.

89. ΘΕΜΑ 21989

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit .
- β)** L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B1.** Με βάση την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου σας να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

α. Οι ομοιότητες της Λατινικής γλώσσας με την ελληνική οφείλονται μόνο στην κοινή τους καταγωγή.	
β. Η λατινική γλώσσα ήταν η διάλεκτος των Λατίνων, δηλαδή των κατοίκων της περιοχής του Λατίου, στην οποία βρίσκεται και η Ρώμη.	
γ. Ο Ρωμαίος αιχμάλωτος πολέμου από τον Τάραντα, ο Λίβιος Ανδρόνικος, μετέφρασε την «Οδύσσεια» του Ομήρου χρησιμοποιώντας το «σαντούρνιο» στίχο.	
δ. Η ρωμαϊκή λογοτεχνία είναι αυτοφυής και γεννήθηκε υπό την επίδραση της ελληνικής γραμματείας	
ε. Το πρώτο μεγάλο δάνειο των Ρωμαίων από τους Έλληνες ήταν το αλφάβητό τους: από την αποικία της Κύμης υιοθέτησαν τον 8ο/7ο αι. π.Χ. μια παραλλαγή ελληνικού δυτικού αλφαβήτου.	
στ. Πλήθος λατινικές λέξεις και μαζί με αυτές και τα αντίστοιχα πολιτισμικά	

φορτία, μεταφέρονται και «πολιτογραφούνται» στο ελληνικό λεξιλόγιο.	
ζ. Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι η δημιουργική πρόσληψη (imitatio) και ο ανταγωνισμός (aemulatio).	
η. Η κωμωδία, ο τελευταίος ώριμος καρπός των Ελλήνων, είναι και το τελευταίο είδος που ωριμάζει στη Ρώμη.	
θ. Μετά την εξάντληση των λογοτεχνικών ειδών ο Ρωμαίος λογοτέχνης περιορίζεται σε επαναλήψεις με τάση επιστροφής στο παρελθόν.	
ι. Η στιβαρότητα, η λογική και συντακτική οργάνωση, η τάση για λιτό, συγκεκριμένο και κατανοητό λόγο αποτελούν φυσικά χαρακτηριστικά της λατινικής γλώσσας.	

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	i. τρόπος ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης ii. περνά
3. vesperum	i. εσπερινός ii. νυχτερινός
4. parvula	i. παύρος ii. μεγάλος
5. cucurrit	i. κουρδίζω ii. κουρσάρος

B3. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, χρησιμοποιώντας κάθε φορά μία από τις παρακάτω λατινικές λέξεις/φράσεις: alter ego, homo sapiens, corpus, casus belli, tabula rasa.

i) Το _____ με τις επαναληπτικές ασκήσεις που έδωσε ο καθηγητής στην τάξη θα βοηθούσε τους μαθητές στις εξετάσεις.
ii) Θεωρείται ότι ο σύγχρονος άνθρωπος αποτελεί εξέλιξη του _____.
iii) Ο απεσταλμένος κατέστησε σαφές στον ομόλογό του της γειτονικής του χώρας ότι οποιαδήποτε ενέργεια παραβίασης των συνόρων θα αποτελέσει _____.
iv) Σύμφωνα με τη θεωρία του εμπειρισμού, ο άνθρωπος γεννιέταικαι αποκτά γνώσεις μέσα από τις εμπειρίες και τις αισθήσεις του.
v) Ο πραγματικός φίλος είναι το, ένα «δώρο θεού» που μας συμπληρώνει.

- B4.** Αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τη γραμματική τους αναγνώριση στη στήλη Β. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β στήλη δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. regum	i. γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
2. modo	ii. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού α' κλίσης
3. uxoris	iii. αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης
4. maestam	iv. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου γ' κλίσης
5. lacrimis	v. γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
6. cultro	vi. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης, υποκοριστικό
7. consuli	vii. αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
8. vesperum	viii. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, αναφορικής αντωνυμίας
9. quae	ix. αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού της α' κλίσης
10. tum	x. ονομαστική ενικού, ουδέτερου γένους, ερωτηματικής ουσιαστικής αντωνυμίας
11. parvula	xi. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, συγκοπτόμενου ουσιαστικού της β' κλίσης
12. quid	xii. επίρρημα του χρόνου, άκλιτος τύπος
13. mea	xiii. δοτική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
14. cur	xiv. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
15. tristis	xv. γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού ε' κλίσης
	xvi. κλητική ενικού, θηλυκού γένους, κτητικής αντωνυμίας του α' προσώπου για έναν κτήτορα
	xvii. ερωτηματικό επίρρημα, άκλιτος τύπος

- B5.** Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit: στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε τα ρήματα και να τα μεταφέρετε στον παρατατικό, στον μέλλοντα, στον υπερσυντέλικο και στον συντελεσμένο μέλλοντα, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και την ίδια φωνή. Για κάθε ρηματικό τύπο να γραφεί και το απαρέμφατο ενεστώτα.

- B6. α)** Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		
2. modo: αφαιρετική του τρόπου στο perdit		
3. uxōris: επεξήγηση στο Lucretiae		
4. maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam		
5. cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		

6.rege: παράθεση στο Perse.		
7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο <i>eam</i> μέσω του <i>animadvertit</i>		
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο <i>Tertia</i>		
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο <i>accidit</i>		

B.6. β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.

Να διακρίνετε τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις γράψετε. Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης, να γράψετε και να δικαιολογήσετε τον σύνδεσμο εισαγωγής, την εκφορά και τη λειτουργία της.

90. ΘΕΜΑ 30250

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatinum, deligere constituit.
- β) Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitavit. Cassius servos inclamavit et de homine eos interrogavit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit. Nam Octaviānus supplicio capitis eum adfecit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να διαγράψετε όποια από τις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
femina	φεμινισμός, φινάλε, θηλαστικό
vulnere	ολοκληρωμένος, ουλή, επούλωση
punire	ποινολόγος, ποινολόγιο, πινακοθήκη
homine	ουμανιστής, οινοποιείο, ανθρωπότητα
dedit	πατριδολάτρης, παράδοση, προδότης

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναγνωρίζοντας τη συντακτική λειτουργία κάθε λέξης και τον όρο που προσδιορίζει

Λέξη κειμένου	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
ex vulnere		

Tarquinio		
Liber		
eandem(que)		
somnii		

β) Στο απόσπασμα του α' κειμένου «Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit» και στο απόσπασμα του β' κειμένου «Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit» να εντοπίσετε τον όρο που δηλώνει άμεση αυτοπάθεια και να αναφέρετε και το συντακτικό ρόλο αυτού του όρου. Στη συνέχεια να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλώνεται η άμεση αυτοπάθεια με τον μεσοπαθητικό τύπο του ρήματος μόνο στο α' απόσπασμα.

91. ΘΕΜΑ 15469

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat.
- β) Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης A με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης B. Δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν.

A	B
1. pater	α. ποινικοποίηση
2. femina	β. λουτρόπολη
3. punire	γ. πατριαρχία
4. agricultūrae	δ. θηλυπρέπεια
5. lavantur	ε. παταγώδης
	στ. αγρόκτημα
	ζ. λατρευτικός

- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: uxoris, maestam, magno, carne, cum potestate.

β) *Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit*: Στην παραπάνω πρόταση να αναγνωρισθεί συντακτικά η λέξη *eius* και να βρεθεί αν δηλώνει κτήση με ή χωρίς αυτοπάθεια. Να αντικατασταθεί η λέξη *eius* με τον σωστό τύπο της αντωνυμίας *suus-sua-suum*, να επισημανθεί η συντακτική διαφορά που προκύπτει και να βρεθεί αν δηλώνεται κτήση με ή χωρίς αυτοπάθεια.

92. ΘΕΜΑ 16630

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.*
- β) *Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiorum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: μοντελισμός, ρίγος, πελματογραφία, μαεστρία, νεκρικός.
- B.6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: *regum, modo, locis, equestribus, res.*
- β) *Maritus et pater [...] eam maestam inveniunt.*
Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt (Germani).
 Αφού αναγνωρίσετε τη σύνταξη (ενεργητική-παθητική) στις παραπάνω προτάσεις και συγκεκριμένα τη σύνταξη του ρήματος στην πρώτη πρόταση και του απαρεμφάτου στη δεύτερη, να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της.

93. ΘΕΜΑ 20129

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.*
- β) *Germanorum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit. Germani non student agriculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.
- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις τρεις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
regum	διάρρηξη ρηγόπουλο ρίγος
modo	μοντέλο μοτίβο μοτοσυκλέτα
frigidissimis	φρίκη φροντίδα ρίγος
pelles	πέλημα πελάτης ανάπλαση
lavantur	λήψη λουτρόπολη λαβράκι

- B.6. α)** Στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.
- β)** «Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte»: να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση και να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό της ρόλο. Να σχολιάσετε τον σύνδεσμο με τον οποίο εισάγεται καθώς και την εκφορά της.

94. ΘΕΜΑ 15878

ΚΕΙΜΕΝΟ

Aenēas bellum ingens geret in Italiā. Populos ferōces contundet, mores eis impōnet et moenia condet. Tu Aenēam ad caelum feres. Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
- B.2. Για κάθε μια από τις λέξεις της στήλης A, να διαγράψετε τη λέξη της στήλης B που δεν συνδέεται ετυμολογικά.

A	B
regnum	ρηγόπουλο, ρήγας, διάρρηξη
transferet	διαφορά, περιφέρεια, μεταφορικός
filios	θηλαστικό, φυλή, θηλυκός
imperium	λιμπρέτο, ιμπεριαλισμός, αντιιμπεριαλιστικός
portas	πορτοπαράθυρο, πορτιέρης, πορτρέτο

- B.6. α) Να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα:

Εμπρόθετος προσδιορισμός	Επιρρηματική σχέση που εκφράζεται	ρηματικός τύπος που προσδιορίζεται
in Italiā		
ad caelum		
post (trecentos) annos		
de suo nomine		
ab Iulo		

- β) de suo nomine: Να αντικαταστήσετε το suo με την κατάλληλη πτώση της αντωνυμίας is, ea, id. Ποια θα είναι η συντακτική λειτουργία της αντωνυμίας is, ea, id και ποια διαφορά στη σημασία διαπιστώνετε;

95. ΘΕΜΑ 19524

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Post trecentos annos Iulia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutrit. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit.
- β) Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης A με τις λέξεις της στήλης B που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Τρεις λέξεις της στήλης B δεν σχετίζονται ετυμολογικά με λέξεις της στήλης A:

A	B
1. Martia	ix. αγοράζω
2. Romanos	x. χρυσελεφάντινος
3. dux	xi. αγρότης
4. elephantis	xii. ελεύθερος
5. agro	xiii. ρωμαϊκός
	xiv. δουκάτο
	xv. μαρτιάτικος
	xvi. μαρίνα

B.6. Από τις δύο κάθε φορά προτεινόμενες απαντήσεις να επιλέξετε τη σωστή.

- i. filios: αντικείμενο στο pariet ή υποκείμενο στο pariet;
- ii. Martia: αντικείμενο στο condet ή ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο moenia;
- iii. dux: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Hannibal ή παράθεση στο Hannibal;
- iv. Postea: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο (χρονική ακολουθία) και προσδιορίζει το transiit ή επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο και προσδιορίζει το Alpes;
- v. cum elephantis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει συνοδεία και προσδιορίζει το transiit ή Αντικείμενο στο transiit;
- vi. in Italiā: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το fuit ή εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το fuit;
- vii. Populus: υποκείμενο στο audīvit ή ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Rōmānus;
- viii. cladem: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Cannensem ή Αντικείμενο στο audīvit;
- ix. ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση (χωρισμό) και προσδιορίζει το expedīvit ή εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει αιτία και προσδιορίζει το expedīvit;
- x. se: υποκείμενο στο expedīvit ή αντικείμενο στο expedīvit;

96. ΘΕΜΑ 21433

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.
- β) Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

B.2. Να εντοπίσετε ποια από τις τρεις λέξεις που σας δίνονται στη στήλη Β έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
1. moenia	αερόβιος, αεροπλάνο, αεράμυνα
2. fine	φινάλιστ, φιάλη, φιγουράρω
3. caelo	σιαμαίος, σιέλ, σιαγόνα
4. expedīvit	εμβάθυνση, εμπόδιο, εμβασόν
5. complēvit	αναπλήρωση, αναβάθμιση, ανάπλευση

B.6. α) Να εντοπίσετε από το πρώτο απόσπασμα «Post trecentos annos ... in caelo accipies» τους εμπρόθετους προσδιορισμούς ανάλογα με το είδος τους και να τους τοποθετήσετε στον πίνακα που ακολουθεί, εντοπίζοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται.

Εμπρόθετοι προσδιορισμοί
1. εμπρόθετος προσδιορισμός της καταγωγής είναιστο
2. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο είναι στο
3. εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (χρονική ακολουθία) είναι στο
4. εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης είναι στο
5. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου/εμπρόθετος προσδιορισμός σε θέση κατηγορουμένου είναι στο

β) «Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit» και «In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit»: στις παραπάνω φράσεις να αντικαταστήσετε τις αντωνυμίες suo και se με την κατάλληλη πτώση της αντωνυμίας is, ea, id και να εντοπίσετε τη νοηματική διαφορά που προκύπτει.

97. ΘΕΜΑ 19231

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Aenēas bellum ingens geret in Italiā. Populos ferōces contundet, mores eis impōnet et moenia condet. Tu Aenēam ad caelum feres. Postea Iūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Ilia duos filios, Romulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet.

- β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum pastries cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
 B.2. Να βρείτε μία λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν που έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί.

Νεοελληνική λέξη	Συγγενής ετυμολογικά λατινική λέξη
αμυντικός	
σιέλ	
δυϊσμός	
εσπερινός	
κουρσάρος	

- B.6. α) Στη στήλη Β να συμπληρώσετε τα αντικείμενα των ρημάτων που σας δίνονται (στήλη Α), να χαρακτηρίσετε όσα από αυτά τα αντικείμενα είναι άμεσα ή έμμεσα (στήλη Β) και τα ρήματα ως μονόπρωτα ή δίπρωτα (στήλη Γ).

A	B	Γ
Ρήμα	Αντικείμενο (Άμεσο / Έμμεσο)	Μονόπρωτο / Δίπρωτο
impōnet		
transferet		
nutriet		
dedit		

- β) Να μετατρέψετε τα ρήματα της παρακάτω περιόδου λόγου σε απαρέμφατα ενεστώτα εξαρτώμενα από το Aeneas debet. Στη συνέχεια να δηλώσετε το υποκείμενο των απαρεμφάτων και να το αιτιολογήσετε.

Populos ferōces contundet, mores eis impōnet et moenia condet.

98. ΘΕΜΑ 19271

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de

suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet.

- β) Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuīto dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στα λατινικά αποσπάσματα που δίνονται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: ρήγας, ανωφέρεια, εξώπορτα, ονοματολόγιο, ομοπάτριος.
- B.6. α) Να επιλέξετε για τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' τη σωστή συντακτική λειτουργία από αυτές που προτείνονται στη στήλη Β', δηλώνοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται.

A	B
filius	i είναι επιθετικός προσδιορισμός στο..... ii είναι παράθεση στο..... iii είναι επεξήγηση στο.....
Rōmānis	i είναι αντικείμενο στο..... ii είναι δοτική προσωπική κτητική στο..... iii είναι δοτική προσωπική χαριστική στο.....
Belli	i είναι γενική κτητική στο..... ii είναι γενική του δημιουργού στο..... iii είναι γενική του τόπου στο.....
nomine	i είναι γενική της ιδιότητας στο..... ii είναι αφαιρετική της ιδιότητας στο..... iii είναι αφαιρετική του τρόπου στο.....
ex dicto	i είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο..... ii είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο..... iii είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του ποσού στο.....

- B.6. β) Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Να εξαρτήσετε την πρόταση που είναι μέσα σε εισαγωγικά από το δοθέν ρήμα dixit δημιουργώντας απαρεμφατική σύνταξη και να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου που δημιουργήσατε.

99. ΘΕΜΑ 15702

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutrit.
- β) Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να διαλέξετε ποια από τις δύο νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β έχει ετυμολογική συγγένεια με τη λατινική λέξη που σας δίνεται στη στήλη Α.

A	B
α. transferet	i. παράφορος ii. παράλογος
β. munit	i. αμυντικός ii. αμοραλιστής
γ. agricultūrae	i. αγριότητα ii. αγρανάπαυση
δ. lacte	i. λακτόζη ii. λάκτισμα
ε. pelles	i. παίγνιο ii. πέλμα

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις: duos, omnis, pedibus, ephippiōrum, res.
- β) «Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur»: Στην περίοδο λόγου που σας δόθηκε: αφού χαρακτηρίσετε ως προς το είδος της την πρόταση «Cum civitas bellum gerit» και προσδιορίσετε το είδος του συνδέσμου cum, να κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση των όρων των προτάσεων «Cum civitas bellum gerit», και «magistrātus creantur» και να μετατρέψετε την πρόταση «magistrātus creantur (a Germanis)» στην ενεργητική φωνή.

100. ΘΕΜΑ 15991

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginenses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
- B.2.** Να επιλέξετε με ποια ελληνική λέξη της στήλης Β έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
dux	i. δουλοπάροικος ii. δουκάτο iii. δήλωση
expugnāvit	i. πυγμαχία ii. πύρινος iii. πηγή
agro	i. αγόρευση ii. αγροτεμάχιο iii. αγραμματοσύνη
expedīvit	i. εμβάζω ii. εγκαλώ iii. εμποδίζω
complēvit	i. εκπλήρωση ii. εκκαθάριση iii. εγγενής

- B.6. α)** Να επιλέξετε για τις λατινικές λέξεις της στήλης Α τη σωστή συντακτική λειτουργία από αυτές που προτείνονται στη στήλη Β, δηλώνοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται.

A	B
dux	i. αντικείμενο στο ii. υποκείμενο στο iii. παράθεση στο
natus	i. επιθετική μετοχή ως επεξήγηση στο

	<p>ii. επιθετική μετοχή ως παράθεση στο</p> <p>iii. επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο</p>
cum elephantis	<p>i. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο</p> <p>ii. εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο</p> <p>iii. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο</p>
Fabii Maximi	<p>i. γενική αντικειμενική στο</p> <p>ii. γενική υποκειμενική στο</p> <p>iii. γενική κτητική στο</p>
frustra	<p>i. επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο</p> <p>ii. επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο</p> <p>iii. επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο</p>

β) Να εντοπίσετε στο λατινικό κείμενο δύο δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις, να αναφέρετε τον σύνδεσμο εισαγωγής τους και τη χρονική βαθμίδα που δηλώνει ο κάθε σύνδεσμος, τον χρόνο και την έγκλιση του ρηματικού τύπου εκφοράς τους, προσδιορίζοντας και τη χρονική σχέση που εκφράζουν.

101. ΘΕΜΑ 18688

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginenses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το κείμενο.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α τη μία από τις δύο λέξεις της στήλης Β με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής:

A	B
superavit	<p>i. υπεράνω</p> <p>ii. σουπλά</p>
cladem	<p>i. κλάμα</p> <p>ii. κλάσμα</p>
agro	<p>i. αγορά</p> <p>ii. αγρότης</p>
expedivit	<p>i. εξπρεσιονισμός</p>

	ii. ποδιά
complevit	i. κομπλέ ii. κόμπος

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

natus	είναι στο
vi	είναι στο
Fabii Maximi	είναι στο
bellum	είναι στο
cum Romanis	είναι στο

β) «In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit.»: να εντοπίσετε στην πρόταση τον όρο που εκφράζει αυτοπάθεια, να χαρακτηρίσετε το είδος της και να δικαιολογήσετε γιατί έχουμε αυτό το είδος αυτοπάθειας.

102. ΘΕΜΑ 21099

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μία από τις τρεις ελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
dux	δούκισσα
	δικαστήριο
	δοκιμασία
superāvit	υπέρβαση
	έκβαση
	σύμβαση
agro	αγιότητα
	αγριότητα
	αγιογραφία

expedivit	οροπέδιο
	παιδίατρος
	παιδότοπος
bellum	μπελάς
	μπάλος
	ρέμπελος

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

vi	είναι..... στο.....
cum elephantis	είναι..... στο.....
pavidus	είναι..... στο.....
se	είναι..... στο.....
annos	είναι..... στο.....

β) Να εντοπίσετε δύο (2) προτάσεις που δηλώνουν χρόνο και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τον σύνδεσμο εισαγωγής και την έγκλιση εκφοράς :

Πρόταση	Σύνδεσμος εισαγωγής	εκφορά (έγκλιση)

103. ΘΕΜΑ 18453

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.
- β)** Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρείτε στα λατινικά κείμενα που δίνονται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: κλάσμα, πλήρης, βατήρας, ουμανιστικός, ονομαστική.
- B.6. α.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις που ακολουθούν επιλέγοντας τον σωστό συντακτικό τύπο από τις διαθέσιμες επιλογές.

ι. Το επίθετο pavidus είναι:	α. επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο <i>populus</i> του <i>audivit</i>
-------------------------------------	--

	<p>β. κατηγορούμενο στο υποκείμενο <i>populus</i> του <i>audivit</i></p> <p>γ. επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα <i>audivit</i> το οποίο αναφέρεται στο <i>populus</i></p>
<p>ii. Το προθετικό σύνολο <i>cum Rōmānis</i> εκφράζει:</p>	<p>α. παραβολή στο <i>componere</i></p> <p>β. εχθρική διάθεση ή εναντίωση στο <i>componere</i></p> <p>γ. συνοδεία στο <i>componere</i></p>
<p>iii. Η γενική <i>magnitudinis</i> είναι:</p>	<p>α. αφαιρετική της ιδιότητας στο <i>hominem</i></p> <p>β. γενική της ιδιότητας στο <i>hominem</i></p> <p>γ. γενική της ιδιότητας στο <i>ingentis</i></p>
<p>iv. Το ουσιαστικό <i>effigiei</i> λειτουργεί ως:</p>	<p>α. δοτική αντικειμενική (ως συμπλήρωμα) στο <i>similem</i></p> <p>β. γενική αντικειμενική (ως συμπλήρωμα) στο <i>similem</i></p> <p>γ. δοτική του τρόπου στο <i>similem</i></p>
<p>v. Το ουσιαστικό <i>timorem</i> λειτουργεί ως:</p>	<p>α. αντικείμενο στο <i>concepit</i></p> <p>β. υποκείμενο στο <i>concepit</i></p> <p>γ. αντικείμενο στο <i>cupivit</i></p>

β) *Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt:* Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις προτάσεις στην περίοδο που σας δίνεται, να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τον συντακτικό της ρόλο. Να αντικαταστήσετε τον *postquam* με δυο ισοδύναμους τρόπους εισαγωγής, προκειμένου να εκφράζεται η ίδια χρονική σχέση.

104. ΘΕΜΑ 17136

ΚΕΙΜΕΝΟ

L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclāri triumphi animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το παραπάνω κείμενο.
- B.2.** Εντοπίστε στο απόσπασμα του κειμένου *L. Aemilio Paulo... cucurrit* και γράψτε πέντε λέξεις της λατινικής που έχουν ετυμολογική συγγένεια με πέντε λέξεις της ελληνικής γλώσσας δηλώνοντας και την αντίστοιχη ελληνική λέξη.
- B.6. α)** Να διαγράψετε τον λανθασμένο συντακτικό χαρακτηρισμό στις παρακάτω λέξεις:
- consuli* → παράθεση/επεξήγηση στο *L. Aemilio Paulo*
- gerere* → υποκείμενο του *obtigit*/αντικείμενο του *obtigit*
- parvula* → κατηγορούμενο στο *quae*/κατηγορούμενο στο *esse*

filiae → γενική κτητική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο Pater/έμμεσο αντικείμενο στο dedit
 nomine → αφαιρετική του τρόπου στο catellus/αφαιρετική της ιδιότητας στο catellus

β) Να εντοπιστούν και να αναγνωριστούν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου.

105. ΘΕΜΑ 17298

ΚΕΙΜΕΝΟ

L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amābat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclāri triumphī animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α μια από τις τρεις ελληνικές λέξεις της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής.

domum	νεόδημος
	αδειοδότηση
	οδοποιία
cucurrit	κουράγιο
	κούρσα
	ακούραστος
fortuito	φορτικός
	φορτισμένος
	φουρτουνιασμένος
dixit	δεικτικός
	δηκτικός
	δικαστικός
triumphi	τρίηρης
	θριαμβολογώ
	τριπλασιάζω

- B.6. α)** Να εντοπίσετε τους επιθετικούς προσδιορισμούς που υπάρχουν στο κείμενο και να δείξετε τον όρο που προσδιορίζουν.

Ο όρος		στον όρο
i.	είναι επιθετικός	
ii.		
iii.		

v.	προσδιορισμός	
vi.		

β) “omen accipio”: Να ξαναγράψετε την πρόταση εξαρτώντας την από την έκφραση: Pater Tertiae dixit. Τι παρατηρείτε ως προς το υποκείμενο του απαρεμφάτου;

106. ΘΕΜΑ 15315

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.
- β) Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2. Να βρείτε στα λατινικά κείμενα που δίνονται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: εσπερινός, πατρογονικός, κουρσεύω, καταφύγιο, παράδοση.
- B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

admodum:	είναι..... στο.....
Athenas:	είναι..... στο.....
venire:	είναι στο.....
magnitudinis:	είναι στο.....
se (κείμενο β, το δεύτερο):	είναι..... στο.....

β) Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda.: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και να προσδιορίσετε το είδος του cum. Πώς εκφέρεται η πρόταση (έγκλιση/χρόνος) και ποια είναι η συντακτική λειτουργία της; Παρατηρείτε κάποια ιδιαιτερότητα στη συντακτική σχέση μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας πρότασης;

107. ΘΕΜΑ 19466

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam.
- β) Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venīre hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

Εσπερία (: η Δυτική Ευρώπη), πλεκτάνη, δώρο, ανεμιστήρας, φατσούλα

- B.6. α)** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

Tertia	είναι στο
tristiculam	είναι στο
somno	είναι στο
facie	είναι στο
nomen(que)	είναι στο

- β)** «...sed animadvertit eam esse tristiculam.», «Respondit ille se esse Orcum.»: ποιο είναι το υποκείμενο των ειδικών απαρεμφάτων («esse», «esse») και σε ποια πτώση βρίσκεται το καθένα; Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγετε όσον αφορά την πτώση του υποκειμένου του ειδικού απαρεμφάτου στη λατινική γλώσσα;

108. ΘΕΜΑ 18628

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!
- β)** Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit . Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα
- B.2.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α από το κείμενο με τις λέξεις της στήλης Β της Νέας Ελληνικής που είναι ετυμολογικά συγγενείς. Τρεις λέξεις από την στήλη Β περισσεύουν:

A (ΛΕΞΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ)	B (ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ)
1. illustrem	α. φάτσα
2. dederunt	β. λουστραδόρος
3. imperator	γ. βροτός
4. facie	δ. εντολοδότης
5. mortui	ε. ιμπεριαλιστής
	στ. σερβίτσιο
	ζ. ανθρωπιστής

	η. λιμπρέτο
--	-------------

B.6. α) Στο απόσπασμα του β' κειμένου (Ibi...mortui) να εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Ομοιόπτωτος Ονοματικός προσδιορισμός λέξης στο κείμενο	Συντακτική λειτουργία ομοιόπτωτου προσδιορισμού	Λέξη που προσδιορίζει

β) Στην περίοδο λόγου Respondit ille se esse Orcum να εντοπίσετε το απαρέμφατο, το είδος του απαρεμφάτου, να δηλώσετε το υποκείμενό του και να αιτιολογήσετε την πτώση του.

109. ΘΕΜΑ 31684

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Tum Sulpicius Gallus de caeli ratiōne et de stellārum lunaeque statu ac motibus disputāvit eōque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberāles artes Galli aditum ad illustrem illam Pauliānam victoriam dedērunt. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!
- β)** Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
- B.2.** Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β' έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

A	B
1. caeli	i. σιελογόνος ii. σιέλ

2. lunaeque	i. λευκοντυμένη ii. λαπαροσκόπηση
3. modo	i. μοδίστρα ii. μάντρα
4. necisque	i. νεποτισμός ii. νεκρομαντείο
5. pedibus	i. παιδίατρος ii. πέδιλο

B.6. α) Να εντοπίσετε πέντε ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς σε πτώση γενική στο α' απόσπασμα «Tum Sulpicius Gallus... vincere potuit!» και να τους μεταφέρετε στην στήλη Α του παρακάτω πίνακα. Στη συνέχεια να δηλώσετε στη στήλη Β τη συντακτική θέση του ετερόπτωτου προσδιορισμού και τέλος στη στήλη Γ να καταγράψετε τον όρο στο οποίο αναφέρεται κάθε προσδιορισμός.

A	B	Γ
Ονοματικοί Ετερόπτωτοι προσδιορισμοί σε πτώση γενική	Συντακτική θέση του ετερόπτωτου προσδιορισμού	Όρος στον οποίο αναφέρεται ετερόπτωτος προσδιορισμός
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

β) Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη στην παρακάτω περίοδο λόγου σε ενεργητική.

ehippiōrum usus res turpis et iners habētur (a Germanis).

110. ΘΕΜΑ 16923

ΚΕΙΜΕΝΟ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audire cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
B.2. Να βρείτε με ποια από τις τρεις νεοελληνικές λέξεις που σας δίνονται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λατινικές λέξεις.

confūgit	καταγραφή, καταφυγή, καταβολή
animum	απάνεμος, απάνθισμα, απάνθρωπος
hominem	ρασιοναλισμός, ιμπεριαλισμός, ουμανισμός
servos	διορατικός, σεβασμός, σεμνοπρεπής
dedit	διάδραση, διάβαση, διάδοση

- B.6. α)** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α με τη συντακτική τους λειτουργία της στήλης Β, επισημαίνοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται. Τρεις όροι στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. Athēnas	i. εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο
2. sollicitum	ii. έμμεσο αντικείμενο στο
3. somno	iii. αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο
4. facie	iv. απρόθετη αιτιατική (γιατί είναι όνομα πόλης) που δηλώνει κίνηση/κατεύθυνση σε τόπο στο
5. de homine	v. επιθετικός προσδιορισμός στο
	vi. άμεσο αντικείμενο στο
	vii. αφαιρετική (οργανική) της ιδιότητας στο
	viii. απρόθετη γενική (γιατί είναι όνομα πόλης) που δηλώνει στάση σε τόπο στο

- β)** «Respondit ille se esse Orcum» και «Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit»: στην παραπάνω πρόταση και στην περίοδο λόγου που σας δόθηκαν να εντοπιστούν τα απαρέμφατα, να βρεθούν τα υποκειμένα τους και να δικαιολογηθεί η πτώση των υποκειμένων.

111. ΘΕΜΑ 18042

ΚΕΙΜΕΝΟ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α την ελληνική λέξη της στήλης Β που δεν είναι ετυμολογικά συγγενής:

A	B
a. confūgit	I. φυγόδικος II. φαγητό III. καταφύγιο
b. venire	I. αδιάβαστος II. αδιάβατος III. συμβατός
c. magnitudinis	I. μέγιστος II. μαγικός III. μεγαλομανής
d. servos	I. σερβίτσιο II. ασερβίριστος III. σερενάτα
e. dedit	I. παράδοση II. δοσομετρητής III. διαδήλωση

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

Athēnas:	είναι..... στο..
hominem:	είναι..... στο.....
facie:	είναι..... στο
de homine:	είναι..... στο.....
iterum:	είναι..... στο.....

β) Quem simul aspexit Cassius...: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να δείξετε με ποιο σύνδεσμο εισάγεται, πώς εκφέρεται και πώς λειτουργεί . Στη συνέχεια να βρείτε με τι ισοδυναμεί η αντωνυμία quem και γιατί;

112. ΘΕΜΑ 17505

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit. Cassius servos inclamāvit et de homine eos interrogāvit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniāvit.

- β) *Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.
 B.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία λέξη της Λατινικής με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

Λατινική	Νέα Ελληνική
1.	ουμανισμός
2.	πέλημα
3.	νεκρός
4.	πεζοί
5.	έφιππος

- B.6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Όροι	Συντακτικός ρόλος
audire:	είναι στο
e somno:	είναι στο
somno:	είναι στο
vitae:	είναι στο
res:	είναι στο

- β) «Respondit ille se esse Orcum»: Να αναγνωρίσετε το είδος του απαρεμφάτου, να εντοπίσετε το υποκείμενο του απαρεμφάτου και να αιτιολογήσετε την πτώση του.

113. ΘΕΜΑ 21062

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui.*
- β) *Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.
- B.2. φάτσα, αμβροσία, ρίγος, πέλμα, λουτήρας: με ποιες λέξεις των δοθέντων κειμένων συγγενεύουν ετυμολογικά οι παραπάνω λέξεις της Νέας Ελληνικής; Να απαντήσετε συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Νεοελληνική λέξη	Λατινική λέξη με ετυμολογική συγγένεια

- B.6. α) Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων:

Όροι	Συντακτική λειτουργία
in exercitu	
somno	
facie	
lacte	
vitae	

- β) Cum... horrenda, cum... gerit: να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων, να προσδιορίσετε τον σύνδεσμο με τον οποίο εισάγονται, καθώς και τη λειτουργία τους.

114. ΘΕΜΑ 21479

ΚΕΙΜΕΝΟ

Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit. Germāni non student agricultūrae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.
- B.1. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις φράσεις της στήλης A με μία φράση της στήλης B, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρία στοιχεία της στήλης B περισσεύουν.

A	B
1. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης του	A. τον 9 ^ο αι. π.Χ.

είδους των «απομνημονευμάτων»	
2. Σύμφωνα με την περιγραφική διαίρεση της εποχής της λατινικής λογοτεχνίας, η κλασική εποχή φτάνει ως	Β. Σαντούρνιος στίχος.
3. Το εντόπιο λατινικό μέτρο που χρησιμοποιήθηκε από τον Λίβιο Ανδρόνικο για τη μετάφραση της Οδύσσειας του Ομήρου ονομάζεται	Γ. η δημιουργική πρόσληψη (imitatio) και ο ανταγωνισμός (aemulatio).
4. Η σχέση του Ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι	Δ. ότι οι Ρωμαίοι συχνά αλλοιώνουν ή μεταμορφώνουν τα ελληνικά είδη ή παράγουν νέα είδη.
5. Η Αινειάδα (Aeneis) είναι έργο	Ε. σε ύφος που ανακαλεί τον Ξενοφόντα.
	ΣΤ. που έγραψε ο Κόιντος Οράτιος Φλάκκος.
	Ζ. τον θάνατο του Αυγούστου, το 14 μ.Χ.
	Η. που έγραψε ο Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων.

B.2. Να διαγράψετε τη νεοελληνική λέξη της στήλης Β που δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
agricultūrae	κουλτουριάρης, υποκουλτούρα, κούλουμα
pelles	πέλμα, πέλαγος, πελματογράφημα
lavantur	λουκέτο, λούζομαι, λουτροθεραπεία
necis	νεκρανάσταση, νεκρώσιμος, νεανικός
vinum	οινόπνευμα, οικολογία, οινοπαραγωγός

B.3. Να συμπληρώσετε τις περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής που ακολουθούν με την επιλογή της κατάλληλης στερεότυπης λατινικής φράσης από αυτές που σας δίνονται παρακάτω.

1. Η σύγχρονη παιδαγωγική δεν προτείνει ο εκπαιδευτικός να διδάσκει, αλλά να αξιοποιεί τη μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, αξιοποιώντας τα οφέλη του διδακτικού διαλόγου.

i. de facto

ii. ex cathedra

2. Ο εκπρόσωπος του Διαφωτισμού, ο Άγγλος Τζον Λοκ, υποστήριξε πως ο άνθρωπος, όταν γεννιέται, είναι, δεν έχει, δηλαδή, προϋπάρχουσες γνώσεις, τις οποίες αποκτά αποκλειστικά κατά τη διάρκεια της ζωής του με τα βιώματά και τις εμπειρίες του.

i. terra incognita

ii. tabula rasa

Αφαιρετικές με επιρρηματική σημασία (εμπρόθετες ή απρόθετες)	Λέξη από την οποία εξαρτώνται
1.	είναι στο
2.	είναι στο
3.	είναι στο
4.	είναι στο
5.	είναι στο

β) «Germanōrum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militāris consistit» και «Germāni non student agricultūrae»: να μετατρέψετε τα ρήματα των παραπάνω προτάσεων σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους. Να ξεκινήσετε με τη φράση «Iulius Caesar narrat».